Aidas

VYTAUTAS MAČERNIS

Ištrauka iš VII vizijos — Mačernis 221
"Yra pasauly tik jaunystė, saulė ir namai" — Vytautas A. Jonynas 222
Sonetas XXX — Mačernis 228
Pirmas susitikimas su Vytautu Mačerniu ir studentiškos dienos Kaune — Kazys Bradūnas 229
Pajūrio vaikai — Mačernis 231
Sonetas XX — Mačernis 232
Sonetas XLV — Mačernis 233
Vedamasis: Vaikų karas 234
Poezija
Ruduo — Sesuo M. Jurgita 223
Ateitis — Sesuo M. Jurgita 235
Poezija — Danguolė Sadūnaitė 244
Nedalomi — Kęstutis Gaidžiūnas 244
Lietpaltis (apysaka) — Juozas Vilaikis 236
Užuominos 239
Jauno literato kryžkelė — Dr. Kęstutis Keblys 240
Jaunystė lydi mus! moksleivių kūryba
Prisiminimai — Rusnė Vaitkutė 245
Gimnazijos suolas (apysaka) — Rasa Kubiliūtė . . . 246
Akmuo (eil) — Linas Vaitkus 248
Atsitikimas (eil.) — Aida Smalinskaitė 249
Akla mano meilė saulei (eil.) — Vytautas Beleška . . 249
Onytė Landrytė 251
Auksinė plunksna 250
Žodžiai pažodžiui 252

Viršelis: Mačernio atvaizdas; piešė Paulius Baltys.

Iliustracijos: Petras Sandanavičius — psl. 236; Rimvydas Zailskas — psl. 238, ir 243; Kristina Kutkutė — psl. 244, 248 ir 249; Aldona Zailskaitė — 246.

Lietuvių katalikiškojo jaunimo žurnalas

ATEITIS

Spalis
October
1969
8

REDAKCIJA: Vyriausias redaktorius — Jonas Šoliūnas; nariai: Elenutė Bradūnaitė, Jūratė Jasaitytė, Gabija Juozapavičiūtė, Algis Norvilas, Aleksandras Pakalniškis, jaun., Raimundas Šilkaitis, Aldona Zailskaitė, Povilas Žumbakis.

REDAKCINĖ KOLEGIJA: R. Abromaitytė, (Montreal, Kanada); A. Barzdukas, (Washington); I. Bublienė, (Cleveland); J. Gaila, (Philadelphia); D. Jasaitytė, (Boston); R. Kubiliūtė, (Adelaide, Australija); I. Raulinaitienė, (Los Angeles); M. Slavėnienė, (Sidney, Australija); J. Šulcas, (Roma, Italija).

TECHNIKINĖ REDAKCIJA: Vita Noreikaitė, Liucija Norvilaitė, Danutė Vasiukevičiūtė. **Laužymas;** Aldona Zailskaitė. Spaudos darbus atlieka Draugo spaustuvė Chicagoje.

ADMINISTRACIJA: Juozas Polikaitis — **ATEITIS,** 7235 S. Sacramento Ave., Chicago, Illinois 60629. Telefonas 312 434-2243.

ATEITIS yra Moksleivių Ateitininkų Sąjungos Leidinys. Prenumerata metams JAV ir Kanadoje $5.00, susipažinimui prenumerata $3.00, garbės prenumerata $10.00, visur kitur laisvame pasaulyje $3.00. **Redakcija: 6641 So.** Albany Avenue, Chicago, Illinois 60629. Telefonas 312 737-5096.

ATEITIS — The Lithuanian Catholic Youth Magazine. Published monthly, except June and July by the Lithuanian Catholic Youth Association, Business address: 7235 South Sacramento Avenue, Chicago, Illinois 60629. Yearly subscription in the US and Canada $5.00. Single copy, 50 cents. Second class postage paid at Chicago, Illinois.

ateitis

Praėjo daug dienų... Tačiau širdy išlikę nuostabios legendos žodžiai
Many kas vakaras suplėšo kasdienybės pančius ir varžtus,
Ir išsilaisvinus dvasia vėl skrenda ten į nuostabių šviesų šalis,
Kur plaukia vėjas šiltas ir gaivus.

Ir aš einu per virpančių švelnių šešėlių žemę,
Užu savęs palikdamas sumigusius laukus ir kvepiančių kalvų gretas,
Ir kylančiu širdies pulsavimu jaučiu karališkos gėlės artumą,
Ir horizonte jau regiu palaimintų rytų liepsnas.

Ir vienąsyk aš grįšiu vėl į protėvių namus, ant rankų nešdamas karalių gėlę,

O pasitikt išeis išdidžios vakarų ir šiaurės gentys,
Ir jų gražuolės moterys ir augštos šviesiaplaukės jų mergaitės,
Atėjusios į žemės laiminimo šventę.

VII VIZIJA

VYTAUTAS MAČERNIS

LIETUVOS
NACIONALINĖ
M. MAŽVYDO
BIBLIOTEKA

Būk, gyvenime, man neteisingas,
Būk šaltiniu žiaurių patyrimų kančių
Ir sunkių pralaimėjimų ringas,
Iš kurio grįžčiau pilnas žaizdų, —

Bet būk didelis ir vienkartinis!
Pažymėtas didžiųjų kančių!
Skausmo platumos – mano tėvynė,
Jas išplėsk begalybėn, meldžiu!

Sulūžusį nuolatinėj kovoj
Niekada palankiai nešypsoki
Ir mano taures laikyki atokiai.

Man neduoki draugų, mylimos:
Švelnumu jie mane pražudys,
Mirsiu aš, mirs kovos troškulys.

Vyt Mačernis

"YRA PASAULY TIK JAUNYSTĖ, SAULĖ IR NAMAI"

Vytautas A. Jonynas

Patyrus mano nuotykį, senolė prašė nebeverkt,
Nušluostė ašaras ir pažadėjo gint mane
Nuo paukščio to, kurs, skrisdamas iš tolimos šalies, pakirto
spindulių pluoštus,
Sudarančius man šviesų saulės langą grindyse.

Ji sakė man, kad galime svajot, tikėt ir džiaugtis
Yra pasauly tik jaunystė, saulė ir namai...
O tolimų, nežinomų kraštų klajūnai, tie erdvėj paklydę paukščiai,
Čia žemėj lankosi retai.

VI VIZIJA

Nemažą skaičių jaunų, daug žadėjusių lietuvių poetų yra išplėšusi iš gyvųjų tarpo paklaikėlė mirtis. Kiekviena karta aprauda savuosius: P. Vaičaitį, J. Janonį, P. Karūžą, Alg. Mackų. Kartai, kuri brendo okupacijų sumaiščiuos, tokia tragiška auka yra Vytautas Mačernis. Jautrus, ryškaus talento lyrikas, pakirstas pasiklydusio šrapnelio beginkliame kaime, tėviškėje.

Raji žolė seniai yra užlyginusi artilerijos sviedinio išraustą duobę Šarnelės pilkžemyje. Turbūt retas kas tenykščių tebeprisimena pablyškusį, taikaus būdo, ramių, liūdnų akių dvarininkaitį, kadaise taip dažnai regėtą palaukėse. Jokia paminklinė lentelė nežymi, kad jo gyventa nugyventame Šarnelės dvare, kuris, turbūt, dabar dar labiau paplikęs ir nuskurdęs.

O tačiau yra kita Šarnelė, kurios neįveikia nei laikas, nei nuobodžio tarnai. Tai "Vizijose" įamžinta Šarnelė. Poeto gyvasis vanduo, jo senolių namai, kurių melancholiškos alėjos atviros kiekvienam poeziją mylinčiam lietuviui. Kai kurie duomenys liūdytų, kad vingiuotais takeliais jon parsirasdavo vienmintės dvasios ieškini jauni okup. Lietuvos poetai.

Iš tiesų, kalbėti apie Mačernį, kurio mes šįmet minime 25-rių metų mirties metines, tai kalbėti apie jauno žmogaus nerimą ir svajas. Bet taip pat kalbėti apie žiemkentį poetinį lietuvišką žodį, suželmenuojantį nelauktais pavasariais.

Tragiška poeto mirtis buvo skaudžiu smūgiu visiems tikėjusiems Mačernio talentu ir kūrybingumu. Visiems artimiau jį pažinusiems. Kaip retai kas, santūrus, susitvardantis, o tačiau veržlus jaunuolis, Mačernis turėjo retą dovaną laimėti žmonių prielankumą ir pagarbą. Kai dabar prisimeni, laimėdavo visa tai kažkaip be pastangų nesistengdamas intymiau atsiverti. Net ir tie, kurie, palyginti dažnokai susitikdavo su juo Vilniuje, labai maža ką žinojo apie jo gimnazistines dienas, materialinę padėtį, šiurpią tėvo mirtį, beviltišką situaciją bolševikmetyje, kada dėl kilmės, tėvų "turtų", jis buvo išbrauktas iš darbščiosios lietuvių liaudies tarpo. Kur kas geriau pažįstamas buvo jo veržimasis į mokslą, entuziazmas grožiui, žavėjimasis Vakarų kultūra ir Dostojevskiu. Mažas patikslinimas. Rašiusieji apie Mačernį mėgsta linksniuoti, kad jis studijavęs filosofiją ir patekęs egzistencialistų poveikin. To rando žymės, kaip matysime, nekažin-

Aš pažvelgiau į tėviškės laukus, dar rytmečio tyloj paskendusius,
Kai jie prieš saulę tekančią suklaupę meldės tyliai,
Ir šviesiame regėjime mačiau jaunosios rūbuose senolę skaisčią
Iš seno sodo vienumos pakylant...
Jinai lengvučiais žingsniais pasikėlė eit per žemę kvepiančią,
Skaisčiom, skaisčiom akim, tarsi kalnuos du ežerėliai gilūs.

III VIZIJA

kaip ryškios. Bet kalbant apie filosofiją Perdijavus, Solovjovus ir Dostojevskį, nederėtų užmiršt itin dinamiškos asmenybės, Motiejaus Miškinio, skaityto kurso apie rusų literatūrą—Gogolį ir Dostojevskį kuris sutraukdavo pilną auditoriją. Nemažiau reikšmingas anglistams buvo be abejo ir L. Karsavino, entuziastingo civilizacijų istoriko, kursas. Kiekvienu atveju bohemiškas barų ir restoranų gyvenimas (rodos tokia privalomybė save gerbiančiam ankstyvesnės kartos poetailai) Mačernio neviliojo. Bet, nors ir asketiškos išvaizdos — "rūškanas rimtuolis", kaip jis save vėliau pavadins — Mačernis nebuvo nei siaurakaktis, nei šventeiva. Pažangiausiame to meto ateitininkijos padalinyje — "Šatrijos" korporacijoje — Mačernis buvo žinomas kaip viena iš liberališkiausių asmenybių. Dar gyvam esant, ypatingai po 1943 m. Vilniaus literatūros vakaro, iš kurio, pasak Nykos-Niliūno, Mačernis išėjęs absoliučiu laimėtoju, jau ėmė žiebtis Mačernio kulto liktorėliai sentimentalių studenčių tarpe. Tą reiškinį poetas ilgainiui ėmė stebėti su baime. Kas nuostabiau yra, tai, kad draugystės saitai rišę poetą su draugias išliko tvirti, nesuardomi, ir po jo mirties.

Pažįstama daugeliui atskirais fragmentais spausdintais periodikoje ir "Varpo" almanache, pomirtinė Mačernio lyrikos knyga išleidžiama jau 1947 m. Italijoj Vytauto Sauliaus pastangomis.

Kai, susilaukusi pripažinimo išeivijoje, nauja poetų karta ryžtasi skelbti savo poetinį manifestą — "Žemės" antologiją, palydimą įžvalgaus J. Girniaus įvado, jie (K. Bradūnas, H. Nagys, A. Nyka-Niliūnas, J. Kėkštas) neišskiria iš savo tarpo vienminčio krypties pradininko Vytauto Mačernio. Ilgai trukęs, tylus, kruopštus velionio rankraščių kaupimo darbas užsibaigia, kai 1961 Chicagoje išleidžiama Mačernio lyrikos rinktinė — kurioje telpa, šalia "Vizijų" ir vėlyvesnė poeto kūryba.

Kur kas vargingiau vyksta poeto rehabilitavimas Lietuvoje. Ignoruota virš dvidešimties metų Mačernio kūryba ikišiol ten nėra paskelbta atskiru leidniu. Tik nuotrupomis, skiautelėm ima ji rodytis kai kuriose poezijos antologijose. Sakysime išeiviams skirtoje "Graži tu mano, brangi tėvynė". Vėliau "Lietuvių poezijos" pirmajame tome. Mažas kūrybos pluoštas (gautas, kaip rašoma, iš privačių asmenų ir archyvinių fondų, tuo tarpu kai išeivijoje būta jau ištisos rinktnės) pasirodo taip pat "Poezijos pavasary 1966", tiesa, šiuokart palydimas trumpo bet jautraus V. Kubiliaus įvadinio žodžio. Tai ir viskas. **Tautai priklausanti Mačernio poezija slapstoma nuo tautos.**

Paskui regėjau sunkų triūsą. Iš reto plakė šiurkščios darbininkų širdys,
Bronziniai jų veidai ir šaltos akys spinduliavo laisvės ir jėgos grožiu.
Jų rankos buvo kietos, grubios, pajuodavę ir suskirdę —
Jų sielos — aiškios, šviesios, lyg mažų vaikų.

Galvojau apie juos, parimęs pakelės žolėj, akis į mėlynas erdves įsmeigęs,
Galvojau apie jų gyvenimą ir būsimas kartas,
Kurios atėję žemėn augs, subręs ir, kai jau bus diena šviesioji pasibaigus,
Mirtin nulenks be baimės galvas išdidžias.

V VIZIJA

Bet jei Mačernio poetinė figūra laikoma užmarštyje, jo lyrikos dvasia, jaunatviškas polėkis, sunkiau leidžiasi kalinami. Neieškodami tiesiogino sekimo žymių, teigtumėm, kad "duslieji jausmai" išreikšti "Vizijose" — ištikimybė žemei, metafiziniai saitai rišą su genties praeitimi, kūrybingumo egzaltacija ir aplamai jaunatviškas ieškojimas savo identiteto, bodėjimasis valdininkiška retorika, persimeta į kai kuriuos jaunuosius Lietuvos poetus, kurie savaip pakartoja Mačernio vidinio brendimo raidą. Marksistams derėtų sutikti, kad panašios istorinės aplinkybės apsąlygoja tą reiškinį.

Kur kas painiau išaiškinti Mačernio patrauklumą čionykščiam, išeivijoje gimusiam, jaunimui. O tačiau tą faktą konstatuojam stovyklose bei šešt. mokyklų parengimuose. Kartais keista. Rodosi kokį poetą bepirštumei — Maironį ar Brazdžionį — pasigirsta vis tas pats "au-au"! O, žiūrėk, išeis tavo Pinokis prie moristika. Neveltui J. Blekaitis ir A. Nyka-Niliūnas teigia, kad Mačernio veikiau esama moralisto negu filosofo. Galima gal būt suprasti H. Nagio karščiavimasi "Metmenų" No. 5 tilpusiame straipsnyje, kuriame poetas išvadina kitaip galvojančius klaidatikius "fariziejais pasikaišiusiais neklaidingumo togomis", bet galima taip pat sutikti su balsais, tvirtinančiais, kad pomirtinėje Mačernio rinktinėje "Poezijoj" pernelyg apstu balasto, eskizinių dalykėlių, kurių autorius būtų tikriausiai pats neskelbęs. (Labai panaši kontroversija tebevyksta Prancūzijoje dėl išleistų Marcel Proust'o juodraščių.) Juo labiau, kad Mačernis yra dažnai sakęsis, kad didelę dalį sonetų, trioletų, cantos, jis laikąs vien pratybinėmis gamomis, formos ieškojimu. "Vizijos", tuo tarpu, yra ilgai brandintas kūrinys, perėjęs eilę redakcijų, kurių, deja, neturime, laimėjęs Mačerniui itin svarų prof. V. Putino-Mykolaičio pripažinimą, ir svarbiausia išlaikęs

Kai vieną vakarą, tarytum sužeista — kraujuos paplūdusi iš lėto mirė saulė,
Kai aš abuojas toks stebėjau jos kančių finalo minutes,
Ir kai žėrėjo platumos ir prasivėrę toliai rodė seną, gniūžtantį pasaulį,
Prasmengant į nakties gelmes, —
Aš pajutau gyvybę, jėgą darbui ir gyvenimui sugrįžtant
Ir įkvėpimo ugnį plūstant kraujo takuose,
Ir nuostabų budrumą, begalinį ryžtą,
Užvaldantį mane.

Tąnakt, tarytum svaidantis šviesas į tamsą laužas,
Liepsnojau per kartų kartas sukurta kraujo ir jėgos liepsna, —
Gyvybės upė, skausmo ir mirties ledus pralaužus,
Tekėjo ateities linkme.

VIZIJA

mikrofono su "Vizijų" tekstu, ir staiga prabyla gyvas žmogus. Yra tonas, ritmas, įsijautimas, nemeluota emocija.

Kur "Vizijų" jaunatvės paslaptis? Juk daug kas Mačernio kūrybiniame palikime prarado spalvų sodrumą ketvirčio šimtmečio būvyje. Kas andai galėjo būti palaikyta "metafiziniu sielvartu", panirimu į žmogiškosios egzistencijos problematiką, šiandien skamba skarda — pretenzingoms sentencijomis ir lėkštoka savo pirmykštį patrauklumą ir poveikį.

"Yra pasauly tiktai jaunystė, saulė ir namai". Galbūt šia viena teksto eilute galima aptarti "Vizijas". Bent pirmą įspūdį, kurį daugeliui sukėlė ikišiol negirdėto, nepažįstamo, tačiau širdyje taip artimo, poeto kūrinys. Iš tiesų esama jose kažko pakilaus, šventiško, o vienok nepersaldinto, nepertempto. Yra tvirtinama, kad paskatų Mačerniui sukurti "Vizijų" ciklą davę "Naujojoj Romuvoj" spausdinti

Kai rytmečio šviesa ant mano blėstančių sapnų, lyg purpuras užkritus,
Išbudino mane, pašokau aš ir kambary apsidairiau
Tekėjo saulė. Jos gaisrų pašvaistės
Kaskart liepsnojo vis plačiau.

Aš pažvelgiau į bundančius laukus. Ten pirmos darbininkų gretos
Iškėlė tartum maldai tvirtas, dideles rankas.
Taip gimė darbas. Dirbančių eilėn ir ašen įsijungti nuskubėjau
Per pievų lygumas plačias.

Ir einant iš kalnų atskridęs lengvas rytmetinis vėjas
Kuždėjo "Tavo laimė pakely..."
O žemė pro rasas, lyg džiaugsmo ašarom užlietas veidas,
Spindėjo nemirtinga, išdidi.

VI VIZIJA

Osc. V. Milašiaus fragmentų vertimai. Tai turbūt tiesa, nors visumoje tiesioginių skolinių iš Milašiaus "Vizijose" palyginti nedaug. Mačernis veikiau pasinaudojo kompoziciniu kadru, vienas pirmųjų ėmęs grupuoti eilėraščius į ciklo rėmus. Rašančiojo nuomone, ir šiuo atveju paskatas galėjęs būti čia pat — J. Kuosos-Aleksandriškio "Luna Parkas" — ciklas, kurio meditacinė rimtis neabejotinai veikė jaunąją kartą.

Iš tiesų "Vizijų" ciklas galėtų būti pavadintas simfonine siuita. Taip harmoningai joje persipina, atsišaukdamos pakartojamu motyvu, kelios temos — vaikystės prisiminimai, svajonė apie nesurandamą legendų šalį, motiniškos meilės šauksmas, savęs gailesčio rėmuo, taip pat nuojauta, kad viskas šioje žemėje praeina. Skaitytoją žinoma pagauna raiškūs, neapsunkinti sauso aprašomojo elemento, gamtos vaizdai. Taip pat dvasingas senolės portretas. Bet visuomoje tai skausmingas sudieu tariamas namams. Tai **jauno žmogaus stovinčio prieš ateities nežinomybę krizė.** Žaliojo kaimo ilgesys seniai buvo įsipilietinęs lietuvių lyrikos knygose. Šiūreno negyvos žolės šnaresiu iš visų jos puslapių. Mačernis užkliudė visuotinesnį akordą, visiems laikams, visiems žmonėms bendrą "hamletišką" situaciją. Kažin, ar Vaičiulaitis teisus, tvirtindamas, jog Mačernis prakilniai ir didele mosto galia apdainavęs darbą, darbo herojiką. Skaitytojas nutuokia, kad "Vizijose" greičiau išreiškiama jaunam žmogui būdinga alienacija ("distancement"). Jis trokšta būti kažkokio didelio vyksmo, kūrybingo masių polėkio dalelyte, ir šis idealizmo protrūkis prabyla tikrai plastiškais vaizdais. Esmėje plakatiškais, nes esama įsitikinėjimo, ekshortacijų sau. Bet pagrečiui autorių maudžia baimė gyvent. Iš čia minoriniai, pesimistiniai tonai, gūžimasis sapnų, pasakų pasaulin, pasinėrimas prarastojo rojaus vaikystės regėjimuosna. "Vizijų" galia glūdi tame, kad Mačerniui pavyko, epinį pasakojimą primenančia, forma perteikti visą tų prieštaringų jausmų gamą.

Kiekvienas tikras rašytojas yra, nepriklausomai nuo jo valios, epochos, kurioj gyveno, liūdininkas. Dabar, 25 metų nuotolyje atrodytų, kad "Vizijose" esama ir to antrojo plano. Autobiografinės "Vizijos", toji, pasak V. Kubiliaus, "poetiška svajonė apie gražų, pilnavidurį, prasmingą gyvenimą" išsakė taip pat triskart bijojusios krauju nusiprausti jaunuomenės neviltį ir pasimetimą. Be abejo, simboliai kaip negandos šešėlis kritęs į lango kryžių grindyse, šeimininko žingsniai aidį aplink namus, pagaliau Juozapotiškos senolės lūkestis, kad "išaugs sūnelis didelis ir tėviškę valdys" gali būti įvairiai interpretuojami. Bet neabejotina, kad "Vizijose" atsispindi svetimų kojų mindžiojamos tėvynės tragika ir laisvės troš-

Aš supratau tada žydėjimo ir subrendimo prasmę gilią,
Ir buvo sieloj taip ramu, kai ūžė vėjas kalvose,
Kai žemė, upių vandenys ir tamsūs mėlyni miškai giedojo tyliai
Gyvenk per mus, kad mes galėtum amžinai gyventi per tave.

V VIZIJA

kimas. Neužginčytina, kad Mačernis, ikitol rašinėjęs bespalvius ir bekraujus eilėraštukus, subrendo per tą kolektyvinį sukrėtimą. Per širdgėlą, leidusią jam pajusti savo vidinio pasaulio skirtingumą.

A. Nyka-Nilūnas, kuris yra pateikęs ("Poezijos įvade ir Liet. Enciklopedijoj) pačią įžvalgiausią Mačernio kūrybos analizę, kuris yra pastabiai ir elegantiškai nustatęs svetimtaučių rašytojų (Edg. A. Poe ir kitų) poveikį į jo stiliaus formavimasi, labai vaizdžiai nusako "Vizijų" novatoriškumą mūsų lyrikoje. Nuotolį skiriantį jas nuo dusulingo, epigoninio, žargono (visokių smūtkelių, čiobrelių, papievių, nekalbant jau apie "gintaro tėvynes" bei "rūtų šalis"), kuriuo maininin-kavo to meto poetai. "Laisvai ir plačiai tekančios eilutės", sako jis, "nesuvaržytos nei griežta strofa, nei aiškiai apibrėžtais ritmais nepaprastai gerai derinasi su emocine eilėraščių medžiaga". Skaitant "Vizijas", iš tiesų, gaunasi iliuzija, tarsi poetas pasakotų čia pat, betarpiai. Sakytumėm dar daugiau — tarsi skaitytojas girdėtų bevardžio poeto balsą. Kaip tais tolimos senovės laikais, kai būdavo klausomasi praėjūnų dainių, nesiklausiant iš kur jie atvykę, kokios jų nuodėmės bei kilmė, bet vien grožintis jų pergyvenimais ir pasakojimo žmogiškąja tiesa. Spausdintas žodis juos nužudė, televizija dar neprikėlė, bet šis oralinis, epinis, liaudiškas, elementas "Vizijose" labai svarbus.

Daug kas prisimena, kad Mačernis puikiai interpretuodavęs savo eiles. Balso tonu ir antakių kampu suteikdavęs skaitomiems kūriniams ypatingą dimensiją. Kiek yra prisipažinimų, kad girdėjusioji "Aš pažinau karalių tavyje iš tavo žingsnių aido", įtikėjusi, jog Mačernio esama "dvasios aristokrato". Tai tiesa. Bet nemažesnė tiesa yra tai, kad paremta natūraliu alsavimu, laisva jo eilėdara, kur logiškasis kirtis nukrenta ten kur laukiama, rečitatyvinė ir neperkrauta įmantriom metaforomis jo forma, pažymėtinai lengvai atkuriama jautresnės sielos mokinuko ar aktoriaus. Šia proga tenka prisiminti, kad nemažai prie "Vizijų" išpopuliarinimo tremtyje yra prisidėjęs a. a. aktorius J. Akstinas.

Šis liaudiškumas turi savo pavojus. Tam tikra prasme "Vizijos" tapo Mačer-

Atsimenu, kai tik paaugau, tuoj pasaulin išėjau, —
Buvau nerūpestingas ir šypsodamas žvelgiau į dirbančiųjų dalią.
O buvo pats pavasaris. Ir debesėliai sklaidės melsvumoj —
Išbėgę miško pakraštin, lapojo šviesūs ir jauni berželiai.

Buvau be galo neramus, todėl siaučiau vienmečių ir draugų būry...
Visi mes ėjom išdykaudami pagal saulėtą laiko upę.
Mergaitės puošė galvas gėlėmis. Mes laužėm medžių pumpuruotas šakeles
Ir mėtėm vandenin, tegu jas neša bangos įsisupę.

Perdien pavargę kelyje, saulėleidžio metu kalnų šlaituos susėdę,
Giliai nurimę žvelgdavom žemyn, kur tiesės lygumos, kaimai,
Ten kildavo į dangų piemenų sukurto laužo dūmai.
Paskui ateidavo naktis, barstydama dangun žvaigždes.
Ir mus pavergdavo jų augštas ir kilnus ramumas.

VI VIZIJA

niui negyvu albatrosu ant kaklo. Sprendžiant iš Nagio liudijimo ("Metmenys" No. 5) Mačernis greitai įsitikino, kad "Vizijų" tema esanti galutinai išsemta. Teisingiau, apsisprendė kad jis negalįs gyventi iš sukrauto poetinio kapitalo palūkanų. Jo svajonė tampa rašyti kietus, kaip antspaudas, sonetus, plėsti tematiką, lavintis formoje; nepaslaptis, kad dėl jos jis buvo susilaukęs iš draugų (draugų tai draugų, bet taip pat ir jaunų vilkų, nekažinkaip atsiliekančiam atlaidžių) rimtų priekaištų. Vėlyvesnė Mačernio kūryba, kaip sakėme, nelygi savo literatūrine verte. Dažnai tai tik rašytojo bloknotas, kur pasižymima atklydusi mintelė. Vaduodamasis iš "Vizijų" eleginės nuotaikos, autorius metasi į kraštutinumą— emocinę vasektomiją, pūvesingus filosofijos raistus bei miglas. Tenka sutikti su A. Vaičiulaičiu ("Liet. literatūra svetur") kad nekurie sausi Mačernio sonetai "racionalūs nelyginant kokio anglų Pope". Esama ir grakščių nuotaikingų sonetų, bet didžioji dalis tų rašinėlių mūsų akimis eskizinė ir archajinė. Nyka-Niliūnas sako, kad: "Išsivadavimo žygiui Mačernis pasirinko konservatyvios revoliucijos kelią. Mačernio revoliuciją vadiname konservatyvia dėl to, kad jis nutraukdamas santykius su nepriklausomybės laikotarpio poezijos estetika bei ideologija, pasuko atgal į Putiną ir Kiršą, t. y. į ryškiai estetiškai, kultūriškai ir ideologiškai angažuotos tradicijos poeziją". Bet tai tik poeto juodraščiui, naujų kelių ieškojimas. Kaip sunku Mačerniui buvo vaduotis nuo senų variantų kartojimo, rodo tai, kad vienu metu jis ėmėsi kurti pačių "Vizijų" parodiją — "Žmogaus apnuoginta širdis".

Bet "Poezijoj" atspausdinta medžiaga įdomi ir vertinga pažintine prasme. Tai tarsi išgelbėti iš gaisro visos kartos dienoraščiai. Neabejotina, kad neįtikėtinai naivus, "bloznas", žiūrint iš 25 metų perspektyvos yra anuometinio jauno žmogaus dvasinis profilis, bet visa jame tikra. Ir polinkis į svarų filosofavimą, grybštelint iš Ibseno ar Nietzsches, ir noras blykstelti sąmojumi trioletuos, ir sublimuotas moters geismas.

Bet užvis labiau stebina poeto produktingumas, žemaitiškas užsispyrimas išmokti rašytojo amato, tikėjimas poezija ir tuo, kad įkvėpimas ateina tik tada, kada esi jam vidiniai priaugęs.

SONETAS XXXIII

Garsus Toreador, Mirtis baisioji
Gyvenimo arenoj vaikšto išdidi
Ir pergalėm naujom kasdien
triumfuoja: —
Jai turi pralaimėt sunkioj kovoj visi!

Dievams žaidimas tas žiaurus patinka.
Augštai susėdę danguose aplinkui,
Šauniam Toreador triukšmingai ploja

Ir gyvulių būrius kasdien naujus
Išleidžia pro gyvenimo vartus, —
Težudo juos Toreador, Mirtis baisioji!

Vytautas Mačernis

PIRMAS SUSITIKIMAS SU VYTAUTU MAČERNIU IR STUDENTIŠKOS DIENOS KAUNE

(PLUOŠTELIS ATSIMINIMŲ, 25 METAMS NUO POETO MIRTIES PRAĖJUS)

Kazys Bradūnas

Pirmą kartą gyvenime su Vytautu susitikome 1937 metų vasarą Panevėžyje visos Lietuvos moksleivių ateitininkų suvažiavime.

Tai buvo lig šiol man nepamirštamas literatūros vakaras, kuriame, iš visos Lietuvos kampų suvažiavę, skaitėme savo kūrybą, daugiausia tokio pat amžiaus auditorijai, kurioje vis dėlto sėdėjo, be kita ko, ir Panevėžio vyskupas Kazimieras Paltarokas, bolševikinės okupacijos metais tapęs visos religinės ir tautinės rezistencijos simboliu. Ir anas literatūros vakaras buvo ne kokioje puošnioje salėje, bet pačioje gamtoje, pušyne prie ramiai tekančio Nevėžio, prie liepsonjančio laužo, po ryškiai žvaigždėtu vasaros dangumi. Tada pirmą kartą ten pamačiau Vytautą Mačernį, liekną ir aukštą, gilių ir didelių akių septyniolikametį, labai sugestyviu balsu beskaitantį savo eilėraščius. Po to tą patį vakarą jau ir asmeniškai susipažinome, nes iš "Ateityje" spausdinamų eilėraščių vienas kito pavardes jau buvome įsidėmėję. Ir nuo to vakaro mudu jau daug kas rišo iki pat amžino žemiškojo išsiskyrimo.

Kai 1937 metais, baigęs Vilkaviškyje gimnaziją, atvykau į Kauną ir tų metų rudenį pradėjau universitete studijuoti literatūrą, mane neišvengiamai įpareigojo redaguoti "Ateities" žurnalą. Tada Vytautas iš Telšių laiks nuo laiko man siuntinėjo savo eilėraščių, kurie, žinoma, dar buvo toli savo literatūrine verte nuo vėlesniųjų jo posmų, bet jau ir nebuvo prastesni už kitus, kuriuos dėdavau "Ateitin".

O jau vėl asmeniškai pasijutome greta vienas kito, kai Vytautas 1939 metais, baigęs Telšių gimnaziją, atvyko Kaunan ir Teologijos-filosofijos fakultete pradėjo gilintis į anglų kalbą ir literatūrą. Būnant abiems toje pačioje ateitininkų meno draugijoje "Šatrijoje", ankstesnė mudviejų pažintis greitai virto ir labai artima bičiulyste. Pačioje "Šatrijoje" susidarė

tada mūsų labai artimas, tarp savęs tiesiog broliškai susigyvenęs šešetukas: Vytautas Mačernis, Eugenijus Matuzevičius, Paulius Jurkus, Mamertas Indriliūnas, Bronius Krivickas ir čia rašantis.

Visi tada buvome kažkaip labai maištingai nusiteikę ir prieš vyresniųjų rankose esamą "Šatrijos" valdžią ir aplamai prieš anose dienose populiarų mūsų literatūros veidą. Labai vertinome Aisčio poeziją, dainuodavome ją iki susigraudinimo, bet ir kalbėdavome, kad jos išbaigtame dailume trūksta kampuotesnės gilumos ir dievdirbiško kaimiško grubumo, skaitydavome pakeltais balsais Brazdžionį, bet ir jausdavome, kad mūsų visų žemdirbiškai dvasiai bibliškas jo patosas, nors ir sugestyvus, bet gerokai svetimas. Tačiau visi buvome tiesiog užhipnotizuoti tada dar jaunųjų mūsų grafikų kūrybos. Petravičius, Valius, Augius mums buvo kažkas naujo ir kažkas tuo pačiu taip labai savo, lietuviško pačiose sielos gelmėse. Tad ir ne vieną vakarą pradiskutuodavome, kaip ir mūsų poeziją padaryti tokią, kokia yra mūsų grafika. Kalbėdavome, kad mūsų poezijos naujumas turi kaip tik pasireikšti lig šiol dar neišbandytų liaudiškos formos ir liaudiškos minties bei filosofijos gelme, nauja mūsų poezija mums atrodė turi būti arti lietuviškos žemės mistikos, atėjusios per kartų kartas ligi šių moderniųjų laikų. Kaimietiškos ir liaudiškos tradicijos ir liaudiško žodžio, žmogaus ir žemės motyvo iškėlimas iš primityvios, žavingos liaudies formos į individualios kūrybos plotmę mums visiems tada atrodė siekiamasis mūsų idealas. Tad ir bandydavome šia kryptimi vienas už kito eiliuoti.

Tačiau mūsų būrelio kritikos autoritetai Mamertas Indriliūnas ir Bronius Krivickas buvo be galo griežti ir negailestingi. Mūsų pasiektas pasekmes vis laikydavo prastomis ir viešumos dėmesio nevertomis, tad mes vis iš naujo eksperimentuodavome, nusirašydami iki juokingumo. Ir Vytauto rodomų pastangų pasekmės niekuo nebuvo geresnės už kitų. Kritikų Memerto ir Broniaus žodžiai jam ypač buvo kieti ir negailestingi. Tačiau vieną dieną, mums įprastą penktadienio vakarą, kada mūsų šešetukas susirinkdavome atskirame Čepurnos restorano kambarėlyje Kęstučio gatvėje, Vytautas ėmė ir paskaitė vieną savo poezijos gabalą, kuris mums visiems iš karto labai patiko, jį užgyrėme ir įsismaginę autorių net iki lubų pamėtėme. Gabalas, kurį Vytautas mums tą vakarą paskaitė, atrodė naujas ne kokia keturvėjiška futūristine maniera, ne išdailinto žodžio skambumu ir ne visatiškai religine mintimi, bet naujas tokiu kasdieniško pasakojamojo žodžio galia, tėviškės ir senolių mistika. Ir tai buvo trečioji Vytauto Mačernio "Vizija". Tą vakarą jis mums dar turėjo pakartoti jos skaitymą. Ir jis tuo savo ryškiu, tiesiog dabar man primenančiu Dylan Thomas, balsu skaitė:

Kai vieną rytą, eidamas pro seną ir apleistą sodą,
Pro statinius vidun pasižiūrėjau,
Tenai virš tvenkinio praėjusios nakties šešėliai tingūs,
Lyg paukščiai pašautais sparnais, plazdėjo
Ir vandenin palinkusios obels šakoj,
matyt, seniai jau padžiauta skara
Pleveno ryto vėjuj...

Šioje vietoje iš senoliškos mistikos nusileiskime vėl į anų dienų mūsų studentišką kasdienybę. Ir viena ir antra mums tada kažkaip šventiškai susiderindavo, net tame pačiame Čepurnos restorane, kurin susirinkdavome penktadienio vakarais. Atskirame kambarėlyje paimdavome krikščioniškai po silkutę, o kad ji plauktų, po truputį šiuo tuo ir užpildavome. Vytautas Mačernis tada tapdavo linksmas ir aristokratiškai galantiškas, pasakodavo savo tikrą ar tik nuduotą bajorišką kilmę, vesdamas ją iš kažkokių viduramžių savo protėvių vengrų, kuriuos žemaičiai iš madžiarų padarė Mačerniais. Linksmoje nuotaikoje tada įsidainuoda-

vome visi, o mudviejų duetas "Kur tas šaltinėlis, kur aš jaunas gėriau", virto kone anų mūsų čepuriškų penktadienių himnu. Nors tai ir buvo tik mūsų šešetuko uždari ir, sakykim, slapti susirinkimai, bet po kiek laiko jie vis dėlto kažkokiu būdu pasiekė mūsų fakulteto merginų ausis ir akis, merginos mums visiems prisegė čepurninkų vardą. Jis mums tada taip ir prigijo. Tokiomis anų laikų nerūpestingumo akimirkomis Mačernis mielai įsiliedavo į skaidrias ir bohemiškas mūsų ratelio valandas, kurių pėdsakų randame ir ne viename jo eilėrašty, kaip kad ir šitokia vieno pradžia:

Pasipuošę lapais ąžuolų, draugai,
Švęskit rudeninę šventę!
Jei gyvenimas toks trumpas, tai
linksmai
Reikia jį gyventi...

1940 metų pavasarį Mačerniui suėjo 20 metų. Šešetukas sutarėme iškilmingai jį "pakelti į vyrus" tame pačiame Čepurnos restorane. Mano buvę bendraklasės vilkaviškietės Onutė, Marytė ir Zosė turėjo pasiūti tokias labai jau ypatingai vyriškas kelnes, kurias nutarėme iškilmingai Vytautui įteikti. Jis tą pavasarį vis pašnekėdavo apie ūsų auginimą. Tad nupirkę jam prie anų kelnių dar ir visą barzdos skutimo įrankių komplektą, kurio dėžutės viršelyje kažkoks senamiesčio auksakalys turėjo mums įgraviruoti šitokį posmą:

Barzdą skusti vyrui tinka,
Tai pagražina aplinką —
Tik neskuski niekad ūsų,
Vytautai Mačerni mūsų.

Šiandien aš prisimenu aną Mačernio 20 metų sukaktuvių vakarą kaip vieną iš gražiausių mūsų jaunystės sapnų...

PAJŪRIO VAIKAI

Mes gyvenom prie jūros tada
Du geri, du laimingi vaikai,
Palikti vandenų ir šviesų globoje,
Palikti vienu du amžinai.

Mes klajojom pajūrio taku,
Neidami protingyn nei senyn,
Du draugai tų žuvėdrų baltų, —
Krintančių, lyg akmuo, vandenin.

Kai išvargę vėlai vakare,
Mes sumigdavom kur po medžiu,
Aš sapnuodavau ją, ji mane —
Begalybėj sapnų nekaltų.

Mes tetroškom gyventi drauge,
Du vaikai mėlynam pajūry —
Lig mirties, o po jos
Būt palaidoti paukščių žinia,
Kad sapnuos amžinuos
Jie dainuotų kur nors netoli.

SONETAS XX

Nežinau, kodėl Tave dievai sukūrė
Tokį didelį, nenatūralų visiškai.
Tau įeit visų namų peržemos durys,
O gyventi — perankšti kambariai.

Tavo ūgis — legendarinio giganto,
Keturkampė ir gramozdiška galva —
Tavo žodžių žmonės niekaip nesupranta,
Ir todėl palieka vienišą Tave.

Nors turi Tu širdį vaikišką ir prastą,
Nors Tu nori žaist, mylėt ir neapkęsti,
Nerandi žaidimui sau lygių draugų.

Štai kodėl vienatvėj gesta visos dienos...
Aš likimą Tavo puikiai suprantu:
Kas didėja nuolatos, tas tampa vienas.

Vytautas Mačernis

SONETAS XLV

Einu, sustoju ir klausaus:
Vidurnakčio metu laukuos
Tylu tarp žemės ir dangaus,
Tik aš su savimi kalbuos.

Aplink bekraštė tamsuma...
Taip gera vienišam nakty, —
Po kojų — žemė mylima,
Ir visa taip arti, arti...

Nurieda ašaros per skruostus...
Tai džiaugsmo ašaros... Tai keista...
Jaučiuos laimingas ir paguostas,

Nors vienas, naktį ir apleistas,
Skausmu apsvaigęs išėjau
Paklyst ir nebegrįžt daugiau...

Vytautas Mačernis

VAIKŲ KARAS

Neseniai Windham kolegijos profesorius Milton Mayer įdomiai pasisakė dėl vykstančių studentų sukilimų ir riaušių (The Center Magazine, Vol. 2, No. 5, 1969 m. spalio numeris). Anot jo, šiuo metu bemaištaująs jaunimas taip elgiasi todėl, kad neįžvelgia sukilimų prasmės ir nežino skirtumo tarp tikros revoliucijos ir paprasto maištavimo. Jo nuomone, tikroji revoliucija nuo beprasmio maišto skiriasi inteligentiškumo laipsniu; pirmojoje—revoliucijoje vyrauja protas, o paprastuose maištuose to inteligentiškumo trūksta... Užtat šiandien šio krašto vadinamasis revoliucinis judėjimas yra beprasmis, nes jame pasigendame inteligentiškumo, sveikos, šaltos galvosenos.

Neteisingos priemonės, neteisinga kryptis ir pagaliau tikslas yra beprasmiškų riaušių požymis. Tik pastebėkime kaip įvairūs studentiškieji išsišokimai įvairiuose universitetuose išryškino jų beprasmiškumą, beidėjiškumą. Visa tai byloja, kad vadinamoji "revoliucija" prieš esamą santvarką nėra niekas kita, kaip beinteligentiškas, gatvės valkatų sukeltas triukšmas, kuris dažnai pats savyje yra tikslas.

Ko šiandien sukilimui prieš esamą santvarką reikia, tai proto — šaltos ir apsvarstytos galvosenos, ko norima iš visuomenės. Deja, to kaip tik ir trūksta. Užtat visas darbartines "revoliucijas" mes galėtume pavadinti nerimtu vaikų karu.

Mūsų studentijoje riaušių prieš esamą lietuviškos bendruomenės santvarką nepastebime. Gal ir gerai. Tačiau, iš kitos pusės, tai byloja, jog mūsų akademinė bendruomenė neina su laiku. Šiandieninis lietuvis studentas neturi vado, arba bent vadovo, savybių. Visų pirmiausiai jis yra sustingęs. Trūksta energijos vadovavimui, idėjų įgyvendinimui. Tai ryškiai iškėlė pasisekusi šįmetinė studentų vasaros stovykla. Reikėjo tik, kad studentus paerzintų (tai atliko pora... sendraugių) ir studentai pradėjo zirzti. Atsirado noras sutvarkyti sąjungą, "paimti save nagan". Kas iš to "atsinaujinimo" pasidarys tiems sendraugiams pasitraukus?

Beto vasaros stovyklos pavyzdys byloja ir tą inteligentiškumo trūkumą studentuose, kuris įdegtų ugnį tikrąjai krikščioniškajai revoliucijai. Vargu ar galime vadinti studentų inteligentiškumo ženklu teigimus, jog dabar studentija jau supranta dabartinės Bažnyčios kryptį. Tą kryptį jiems nurodė... vienos nekasdienės Mišios ir ypatingas išpažinties atlikimas. Draugai, jei mūsų tikėjimas tėra tik tiek gilus, kad tikime tik ženklams pasikeitus — susirūpinkime. Kol dar nevėlu.

Kaip niekados ir niekur šaindien mūsų akademiniam jaunimui trūksta to tikrojo revoliucinio raugo — minėtojo profesoriaus Mayerio inteligentiškumo.

Sesuo M. Jurgita

RUDUO

Debesys siunta.
Prieš pat lietų
skaudu.

Žemė pamažu gimsta
ir dar lėčiau miršta.

Prabėgam
susirūpinę debesimis
ir skausmo artumu.

ATEITIS

Delne ištirpsta saulė.
Kokios paslaptys tavo širdy?

Vasaros karštas vidudienis
ir bespalvis, nudilęs mėnuo.

Atnaujinta galia
delne ryškėja rytojus.

MOKSLO IR KŪRYBOS SIMPOZIUMAS

Šių metų lapkričio 26 - 30 dienomis, Padėkos Dienos savaitgalio metu, Chicagoje įvyksta pirmasis išeivijoje lietuvių mokslininkų suvažiavimas — Mokslo Kūrybos Simpoziumas. Suvažiaviman yra kviečiami Kanados ir Amerikos lietuviai mokslininkai ir profesionalai.

Mokslo ir Kūrybos Simpoziumas susidės iš trijų pagrindinių dalių: mokslinių posėdžių, diskusinio pobūdžio forumų ir paskaitų. Tiek moksliniai posėdžiai, tiek forumai bei paskaitos yra viešo pobūdžio ir yra atviros ne tik mokslininkams, bet ir visai lietuviškai visuomenei.

Mokslo ir Kūrybos Simpoziumo organizatoriai JAV LB Centro valdyba ir iniciatorių mokslininkų grupė — prof. dr. A. Avižienis, dr. A. Kliorė ir prof. dr. V. Vardys, ruošdami šį simpoziumą ir sudarydami jo programą, siekė kuo platesnės komunikacijos mokslininkų tarpe, ieškodami patarimų, minčių, idėjų ir nuomonių tikslu pirmąjį šios rūšies išeivijos įvykį padaryti įdomesniu ir prasmingesniu.

Todėl prašome simpoziumu suinteresuotus, arba norinčius programoje dalyvauti asmenis, su savo nuomonėmis, pasiūlymais, patarimais ar kritika kreiptis tiesiog į juos, arba į programos vadovus prof. dr. A. Avižienį ir dr. A. Kliorę. Programos vadovai yra atviri naujoms mintims, idėjoms, pasiūlymams bei kritikai. Kviečiame visus, pagal galimybes, prisidėti prie Mokslo ir Kūrybos Simpoziumo pasisekimo. Jeigu ne kuo kitu, tai bent dalyvavimu.

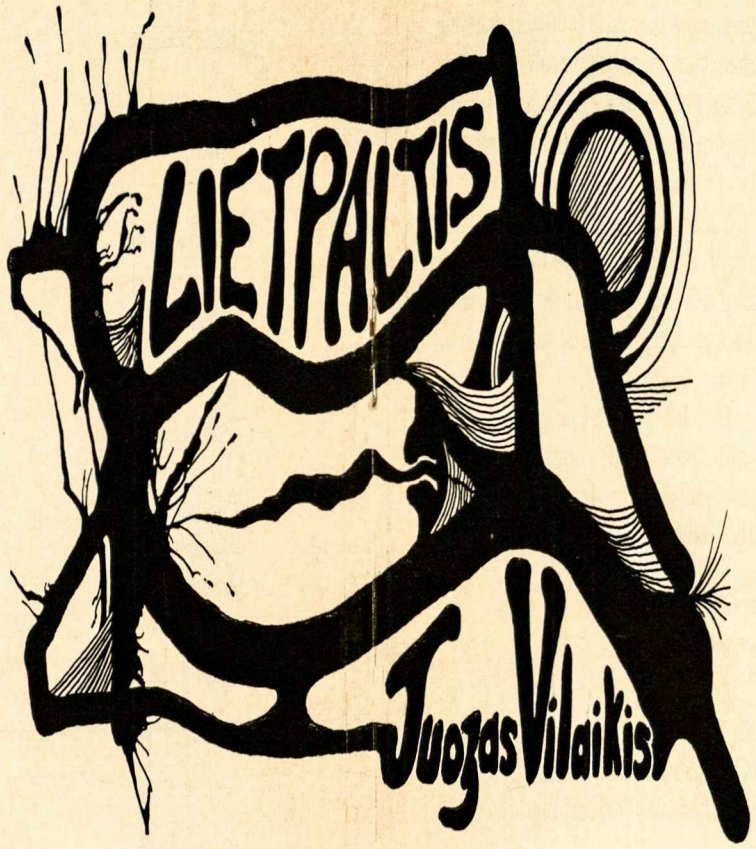

Buvau piktas ir susiraukęs, lyg išdžiūvusi kempinė. Kur girdėta, kad kas nors taip anksti telefonu skambintų.

— Alio! Kas čia?—

— Nepyk, Vyteli, nepyk, — išgirdau Tinos balsą. Kažkas manyje suvirpėjo. Paprastai jos balsas būdavo skambus ir šviesus. Šįryt — lėtas ir užsikertantis.

— Mes turime susitikti. Aš noriu tavo patarimo. Tavo užuojautos. Ar ko nors, —aiškino Tina.

— Bet taip anksti. Beto turiu rašomąjį — gyniausi.

— Vyteli, būk geras. Rašomasis nepabėgs. Tu suspėsi.

— Gerai. Susitiksime Trikampio kavinėje. Su.

Tinai nusileidau, nes vis dar nebuvau atsibudęs. Beto šiandien neturėjau jokio noro prieštaravimams. Buvau lyg minkštas molis.

Lauke zirzeno lietus. Nors lašai buvo reti ir lėti, jie krito ir skverbėsi už apikaklės. Toliuose paskendusio didmiesčio kaktoje tupinėjo raukšlėti debesys. Gatvė buvo paskendusi žirnių bėrimo monotoniškume. Užsiverčiau lietpalčio kalnierių ir lėtai dūlinau kavinės link. Kišenėje vis tebeglamžiau Juozo laišką, kuris man buvo toks mįslingas. Buvau nutaręs jį parodyti Tinai, nes neaiškiu nerimu norėjau pasidalinti su ja; jei ji mane taip išdrįso anksti prikelti. Tai buvo mano mažas kerštas jai.

Nuo mūsų susižiedavimo dienos — per šešetą mėnesių — iš Juozo tegavau pirmąjį laišką. Jis man griaužė netik kišenę, bet ir širdį. Nors Juozas ir nieko priekaištingo laiške nerašė, tačiau laiško tone ir trumpume įskaičiau priekaištą. Jis buvo, rodės, apviltas ir išduotas. Išduotas dėl Tinos paviliojimo ir apviltas dėl mano neištikimos draugystės.

Visai nepastebėjau kaip atsiradau prie kavinės. Čia manęs jau laukė Tina. Jos išvaizda buvau pritrenktas. Jos visuomet linksmos akys buvo dabar apsiblausę. Balsas nelygus ir lūžinėjantis, lyg trapus ledas.

Nė žodžio netarę, tartum kokie suokalbininkai, įsprukome kavinėn. Čia buvo jauku ir ramu. Veidan rėžė aštrus kavos kvapas.

Užsakęs kavos ir nelaukdamas jokio Tinos pasiaiškinimo dėl jos tokio skubaus noro susitikti aš ją užpuoliau:

— Skaityk, Tina.

— Ką?

— Juozo laišką. Man jis kažkuo įtartinas. — Greit ištraukiau laišką ir jai padaviau. Atrodė, kad sunkų svorį nusimečiau.

Tina dar labiau sumišo. Akyse pasirodė ašaros.

— Argi mano kančios man neužtenka? — unkstančiai ji išplėšė klausimą.

— Nežinau apie ką tu kalbi.

— Ir aš turiu laišką. Nuo Juozo draugo. Ir netik laišką, bet ir šį lietpaltį.

Tik dabar pastebėjau gniužulį jos rankose. Tina pravirko.

— Eime kitur. Aš negaliu, — staiga ji paprašė.

Rankose ji laikė du laiškus ir gniužulį. Ir nežinia, kas buvo sunkesnis: laiškai ar tas gniužulys. Greitai išsprukome iš kavinės ir patraukėme parko link. Čia radome užuovėją ir pastogę. Tik dabar pajutau kokie mes buvome vieniši ir svetimi alkanam dangui ir miestparkiui.

Tina skaitė Juozo laišką. Jis rašė:

Mielas Vytai,

Kažkur pokši pavieniai šūviai. Prieš valandą buvo didelis puolimas. Juos atmušėme ir nuvijome. Tačiau tik trumpam. Jie netrukus grįš. Ir vėl teks landyti pirmose linijose, ieškant sužeistųjų. Toks jau sanitaro darbas. Sunkus, bet ir kilnus. Nėra nieko tauresnio kaip gyvybės išgelbėjimas. Jas ir gelbsti Raudonasis Kryžius, nors Raudonoji Žvaigždė nuolatos retina mūsų eiles. Radau minutėlę — rašau tau.

Turiu vieną prašymą: būk geras Tinai. Suprask ją — globok. Nei vieno, nei kito aš nebegalėjau. Galbūt supratau ją, bet ji manęs nesuprato. Dabar negaliu jos paglobotį. Jums abiems linkiu šviesios ateities. Su.

Tavo Juozas

Dabar Tina verkė. Pasikūkčiodama. Nesulaikomai. Žinojau, kad mano prašymas būtų beprasmis. Leidau jai išsiverkti. Galvojau, kad verkimas išskaidrina sielą, taip, kaip lietus dangų.

Ji gniaužė gniužulį ir pusbalsiai kartojo: "Aš jį išsiunčiau. Aš jį nužudžiau..."

Staiga kažkur už parko netoliese driokstelėjo žaibas. Panašiu staigumu vos nerėkdamas jos paklausiau: "Ką tu kalbi, Tina? Ką tu nužudei? Kas nutiko?"

— Paskaityk. Sužinosi, — tarė ji ir beviltišku mostu padavė man laišką. Buvo jis suglamžytas, suašarotas. Iš Vietnamo. Nepažįstamas raštas užgavo akis. Skubiai skaičiau:

Brangi Tina,

Atleiski už tokį susipažinimo būdą. Aš buvau artimiausias Juozo draugas. Prieš mirdamas...

Prieš mirdamas... prieš mirdamas... pradėjau vapalioti.

— Tai reiškia Juozo nebėra? — nežinau ko klausiau.

— Nebėra — kukčiodama pakartojo Tina.

—...Juozas prašė persiųsti lietpaltį. Sakė tas lietpaltis bus tau jūsų šviesių dienų prisiminimas. Viliuosi, jog tu jį saugosi. Daug sėkmės.

Juozo draugas
John Smith

Laiškas išslydo iš mano rankų. Jis mirė. Nenorėjau tikėti.

Tina laikė rankose lietpaltį. Jo lietpaltį.

LIETUVOS NACIONALINĖ M. MAŽVYDO BIBLIOTEKA

— Vytai, jis man per sunkus. Tu paimk jį. Paimk.

— Kodėl?

Tina pasakojo: "Su Juozu buvome ilgokai išdraugavę. Tą vakarą, menu, jis buvo nepaprastai liūdnas ir neramus. Nuvažiavome į jo mėgiamą vietą prie ežero. Kalbėti nebuvo nuotaikos. Stebėjome lūžtančias miesto neonines šviesas vandenyje. Po valandos, o gal ir daugiau, Juozas pagaliau išdrįso su savo klausimu. Vestuvių atžvilgiu turėjau savo aiškų nusistatymą. Jį mylėjau, bet buvau pasiryžusi už jo netekėti. Bijojau ateities. Žinojau Juozo įgimtą ligą. Jis buvo epileptikas. Verkė. Su juo verkiau ir aš. Man buvo gaila ir Juozo ir savęs. Jo, kad negalėjau ištarti to taip, o savęs — kad bijojau atsakomybės už ateitį.

Tai buvo mūsų persiskyrimas. Netrukus po to Juozas savanoriškai išvažiavo Vietnaman. Išsivežė ir šį lietpaltį, kuris tą naktį buvo permerktas mudviejų ašarų. Paltas grįžo, o jis — ne. Man šis lietpaltis per sunkus. Labai prašau jį paimti, Vytai. Prašau."

Tinos prašomas lietpaltį paėmiau. Buvau ir aš sujaudintas šios dienos įvykių. Beto nebemačiau ir prasmės kovoti prieš Tinos prašymą. Juk jei ne aš tai ji turėtų tą lietpaltį globoti.

Ilgai dar tada sėdėjome parke. Tylėdami. Kalboms nebuvo vietos, nes jausmai buvo praaugę mus abu. Kai išsiskyrėme Tina nieko nepasakė. Ji buvo labai liūdna ir išsiblaškiusi.

— — —

Su Tina daugiau nepasimačiau. Už poros savaičių vietos lietuviškame laikraštyje radau kronikinę žinutę: "Tina Verbaitė išvažiavo į Vietnamą kaip slaugė."

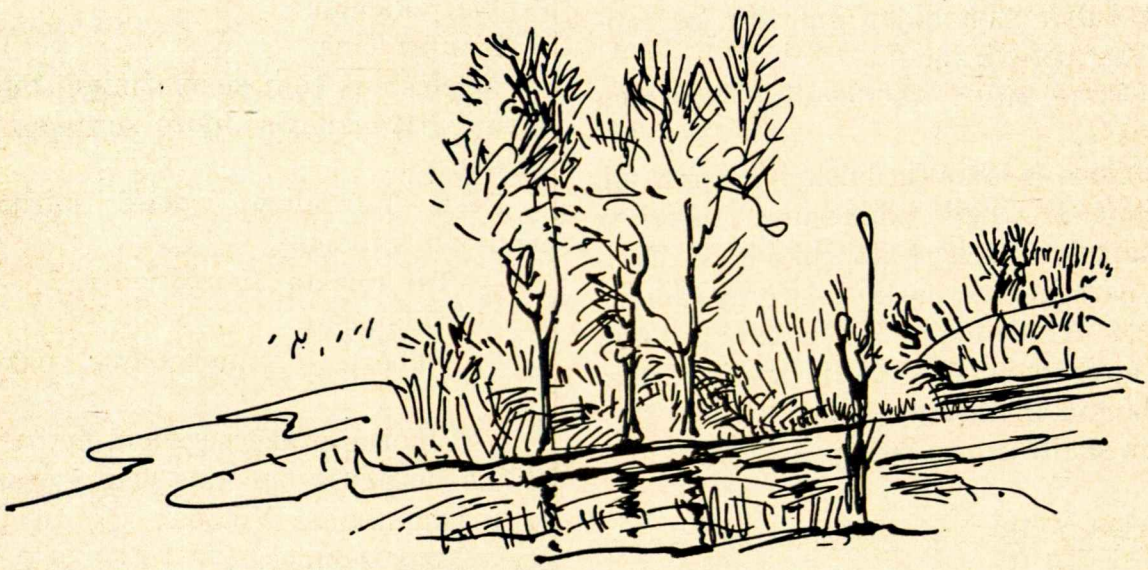

Kongresas Chicagoje. Liaudis laimėjo. Numatytasis ateitininkų kongresas Dainavoje neįvyks. Jis bus Chicagoje.

Gražu, kad Federacijos Valdyba nutarė kongresą perkelti Chicagon. Ši vietovė tinka nevien tik dėl gausaus ateitininkų būrio. Galbūt, yra net svaresnių priežasčių. Viena jų tai, jog čia yra įmanoma iškili kūrybinio pajėgumo manifestacija. O to daugiausiai nori netik mūsų vyresnieji, bet ir jaunimas. Beto Chicagą lengviau pasiekia ir daugumas ateitininkų, nes ji yra labai patogioje geografinėje vietoje.

Neseniai Chicagoje įvyko vietos ateitininkų veikėjų ir Federacijos Valdybos pasitarimas. Tame pasitarime buvo išrinkti ir kongresui paruošti pirmininkai. Pirmą kartą mūsų veikloje kongreso ruošimu rūpinsis du žmonės. Tai — Juozas Paškus ir Algis Žukauskas; du mūsų jaunesnieji sendraugiai. Abu pirmininkai darban ateina su entuzijazmu ir ryžtu. Žinoma, to jiems neužteks. Reikės mūsų visų talkos. Tai svarbiausia.

Pati darbo pradžia atrodo yra sėkminga, nes jau yra sutikę visa eilė žmonių pirmininkaujantiems padėti. Džiugu, kad mūsų studentijos nemažas būrys dalyvavo ligšioliniuose pasitarimuose. Beto, keletas studentų jau sutiko ir kai kurioms komisijoms vadovauti. Gera darbo pradžia — jau didelis laimėjimas. Belieka tik pakviesti kitus susipratusius ateitininkus į didžią talką.

Užuominos

Vis dėlto verta pasvarstyti. Jau keliais atvejais mūsuose iškilo diskusijos dėl įvairių ateitininkiškų vajų. Nemažai ateitininkų yra susierzinę, jog mes turime perdaug vajų. Žiūrėk, vienas nepasibaigė — tuojaus kitas prasideda. Prašo pinigų fondas, moksleivija, studentai, **Ateitis,** bei Ateities leidykla.

Argi negalima būtų pravesti vienas bendras ateitininkų vajus metuose? Argi nebūtų geriau tiems iš kurių prašome ir tiems, kurie prašo? Pirmuosius erzina nuolatinis elgetavimas, o antruosius — nesibaigiantieji darbai. Ir taip daugumas mūsų veiklos laiko praleidžiama pinigų telikmui.

Turime bendrą ateitininkų Šalpos Fondą. Manding, geriausia būtų, jei šis fondas, susitaręs su visomis sąjungomis ir kitomis grupėmis, skelbtų vieną bendrą vajų metuose. Tada sutaupytume daug laiko ir energijos. Apie tai visi ateitininkai turėtų pagalvoti ir pasvarstyti.

Jauno literato kryžkelė:

kuria kalba rašyti?

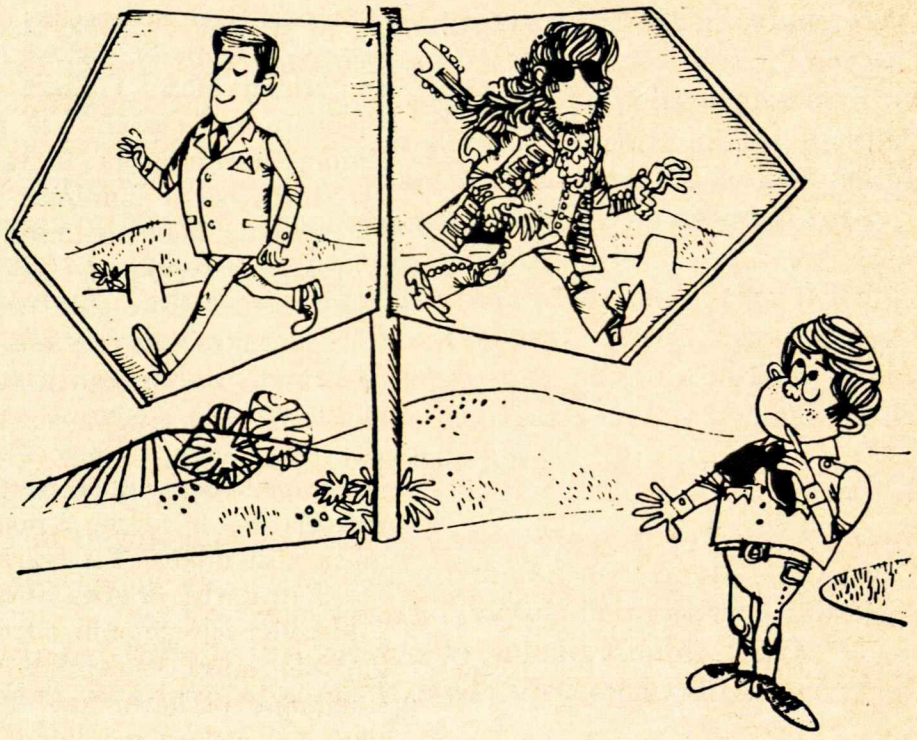

(SENDRAUGIŠKAS MONOLOGAS)

Dr. Kęstutis Keblys

Tu esi jaunas, Amerikoje gimęs lietuvis ir nori būti rašytoju. Kuria kalba rašyti—angliškai, ar lietuviškai? Tam klausimui šis pamoksliukas.

Jei jūs, moksleiviai, esat užimti; jei studentai — neturite laiko. Perskaityti visą straipsnį, kad rasti atsakymą tokiam paprastam klausimui — per daug bėdos. Suprantu ir užtat jums padėsiu: išvadas, atsakymą duosiu čia pat, pradžioje.

Atsakymas: l i e t u v i š k a i! Jaunas lietuvis literatas, nors ir Amerikoje gimęs, privalo kurti lietuvišką poeziją, lietuvišką novelę, lietuvišką dramą. Suprantate? Ne angliškai, bet lietuviškai.

Jei patenkinti atsakymu, toliau neskaitykite. Iki pasimatymo sekantį kartą. Bet jeigu įdomu kodėl skelbiu tokį atsakymą, aiškinkimės toliau.

Matau, kad pykstate: koks čia atsakymas? Nieko naujo, kiekvienas senas sendraugis taip atsakytų. O toksai paprastas komplikuotas problemos sprendimas yra visai nerealus, negyvenimiškas. Mums jau nusibodo visą laiką tos pačios formulės, tos pačios piliulės mūsų slogoms: būkite gerais lietuviais, būkite gerais katalikais, būkite šeimyniški, inteligentiški, visuomeniški ir nepamirškite visa atnaujinti Kristuje.

Palaukite, palaukite, o kokio atsakymo jūs norėjote? Ar norėjote, kad liepčiau jums rašyti angliškai? Nekrėskite juokų. Šiame žurnale?! Jūs patys negyvenimiški, jei Ateityje ieškote raginimų būti amerikiečių, o ne lietuvių poetais.

Tai viena. O antra, aš tikrai taip galvoju. Jei manau, kad turite rašyti lietuviškai, tai taip ir sakau. Žinoma, reikalas nėra toks paprastas. Todėl ir atsakymą būtų galima visaip sukomplikuoti. Net iki to taško, kad jis būtų gražus, bet jus nie-

kam neįpareigotų. Taip lengvai paleisti aš jūsų nepaleisiu. Bet nebūsiu ir ekstremistas, negrūmosiu jums, kumštį iškėlęs: "rašyk lietuviškai, arba mirk!" Būsiu tolerantas. Jei ištversite iki šio pokalbio galo, pasakysiu net tokį atvejį, kada turėtumėte rašyti ne lietuviškai, o angliškai.

Paklausykite dabar mano argumentų. Kodėl manau, kad jums reikia tapti ne lietuvių kilmės amerikiečių poetais, o lietuviškos poezijos ir prozos kūrėjais.

Pirmiausiai, mano atsakymas tinka tik ateitininkui. Nuoširdžiam ateitininkui, kuriam tautiškumas yra truputį daugiau, negu vadovėlyje įrašytas ir egzaminams išmoktas principas. Todėl, jei kuris iš jūsų organizacijoje esate tik šiaip sau ir nejaučiate niekam užsiangažavęs, sudiev. Jei lietuviškumas jums tik akademinis terminas, kuris jums asmeniškai nieko nereiškia, mes nesusikalbėsime. Ar bandėte kada šv. Mišių prasmę įrodyti žmogui, kuriam Kristus vien pasaka?

Tvarkoj. Dabar likome kalbėtis tik tie, kurie tikime, kad ateitininkas turi likti lietuviu. Ne, ne likti — gyventi lietuviu. Ką tai reiškia? Lietuviškai gerti alų ir paskui kaukti žemaitišką dainą? Kai kam gal taip. Bet ne jums. Jums — kurti, plėtoti lietuvišką kultūrą. Jei angažuojatės lietuviškumui, tai reiškia, kad pasirįžtate įprasminti save kaip žmogų lietuviškoje aplinkoje.

Sutinkam? Puiku. Tuomet ir mano atsakymas visai suprantamas, ar ne? Nes kaip galite tapti žmogumi lietuviuose, jei rašysite angliškai? Ką duosite savo tautai, lietuviams, jei tapsite amerikiečių poetu ar dramaturgu? Nieko. Jei save žadate išreikšti kūrybiniu darbu literatūroje, mums reikia, kad jūs ateitumėte į lietuvių literatūrą, lietuvišku žodžiu. Mums, mūsų kultūrai nebus jokios naudos, jei jūs skelbsitės save lietuviu, bet rašysite angliškai. Lietuvių tautai nereikia jūsų lietuviškos iškabos. Reikia žmogaus. Pilno žmogaus, save įprasminančio kūryba. Žodžiu, jei rimtai imate savo lietuvybę, negalite lietuvių kultūrai palikti kevalus, o branduolį nunešti kitur.

Bet dar yra kitas principas ateitininkams, sakote. Kaip su katalikiškumu? Ar mums nereikia Kristaus karalystės nešti į visą pasaulį? Ar nereikia dirbti ir tarnauti visai žmonijai? Jei taip, tai negera užsidaryti siaurame lietuvių rate, reikia eiti į pasaulį. Kaip mes tarnausim žmonijai, jei rašysime lietuviškai?

Į tai aš atsakysiu štai ką: prasmekite su tą savo žmonija! Dovanokite, bet aš visada prarandu kantrybę, kai jūs pradedate man tą dainelę apie žmoniją. Aš įtariu, kad jūs nenuoširdūs — kai tik norite pabėgti nuo lietuviškos pareigos ir norite, kad tas jūsų pabėgimas atrodytų herojišku žygiu, pradedate šneką apie žmoniją. Kas ta žmonija, ir kaip jūs ją pasieksite su savo idėjomis, su kūryba? Nuskrisite ant mėnulio ir per didžiulį garsiakalbį visai žemei deklamuosite savo eilėraštį kinietiškai? Nesąmonė! Nėra tokio dalyko kaip vienalytė žmonija. Gal kada, neduok Dieve, bus. Bet dabar nėra. Yra tautos kurios tą žmoniją sudaro. Ir jei kas tarnauja žmonijai, netarnauja betarpiškai. Tarnauja per tautą. Per savo, ar per svetimą, bet per tautą. O kas lietuviai? Kada juos iš žmonijos tarpo pašalino? Negi manote, kad tarnaudami lietuviams, netarnausite žmonijai? Nesiaiškinkite — kai pradedate apie žmoniją, aš žinau, kad norite pasitraukti iš lietuvių tarpo ir save visą atiduoti Amerikos kultūrai. Jei skutate lauk iš lietuviško kūrybos sodo, aš jus mandagiai atsisveikinsiu ir neapmėtysiu akmenimis. Tik nepykinkite manęs, jauną amerikiečių tautą vadindami žmonija.

Gerai, ar turite dar kitų argumentų prieš rašymą lietuviškai? Prašau. Padiskutuokime.

Jūs sakote: rašyti lietuviškai, bet kam? Visur pas mus skundžiasi, kad išeivijos žmonės knygų neperka ir neskaito. O apie poeziją mūsų tautiečiai nei girdėti nenori. Kas mus skaitys, jei lietuviškai rašysime? Į Lietuvą mūsų knygų neįsileis, nebent mes rašytume kaip komunistai no-

ri. Kam rašysime? Sau? Bet jei sau, tai galime ir nelietuviškai. Galime taip, kaip mums lengviau.

Aš atsakau: rašykite lietuviams. Tiems, kurie jus skaitys dabar (jų nedaug) ir tiems, kurie jus skaitys (jei gerai rašysite) kai jūsų jau čia nebus. Aš jums negaliu žadėti didelės skaitytojų minios. Mūsų čia mažai, o tokių kurie myli knygą — dar mažiau. Bet kultūrą kuria ir kultūrą palaiko ne masė, o mažuma. Ir nemanykite, kad jūsų kūryba nepasieks Lietuvos. Jei jūsų poezija, jūsų proza bus gera, ją skaitys ir tenais. Dabar dar jūsų knygų neišstatys parduotuvių lentynose. Bet ateityje — kas žino? Pasaulis keičiasi, o mes juk tikime į šviesesnę ateitį, ar ne?

Jūs sakote: jei rašysime lietuviškai, eikvosime savo talentą. Juk angliškai rašydami, pasiektume daug didesnį skaitytojų skaičių. Savo idėjas galėtume paskleisti daug plačiau.

Aš atsakau: sergate, mieli draugai, amerikietiška "juo daugiau, tuo geriau" liga. Jus paveikia kasdien girdima statistika, skaičiai, skaičiai... 579 užsimušė automobilių nelaimėse... 15000 dalyvavo protesto demonstracijoje... Updike naujo romano pardavė 134000 egzempliorių. Skaičiai stebina, bet išsako tik dalį tiesos. Jūs žinote, kad kokybė nėra matuojama skaičiais. Ir tarnavimas žmogui. Tvarkoj, angliškai rašantiems — didesnė publika. Bet kodėl geriau didesnė? Jei savo raštu pradžiuginsite šimtą amerikiečių, ar tai bus geriau negu pradžiuginti vieną lietuvį? O gi jūs sakėte, kad esate užsiangažavę skirti save lietuviams. Ar jūs tikrai jausitės atlikę savo misiją, jei savo kūrybą atimsite iš būrelio lietuvių ir atiduosite ją amerikiečių miniai? Abejoju. Nebent jūs nepagydomai užsikrėtę didybės liga ir sapnuojate save milijonų gerbiamu laureatu. Ir nebijokite, kad jūsų kūrybinių deimantų pasaulis nepastebės. Jei jūsų raštai bus tikrai verti pasaulinio dėmesio, juos išvers ir išleis ne tik angliškai, bet ir svahiliškai.

Jūs sakote: lietuvių kalboje mums labai sunku išsireikšti. Angliškai rašyti mums daug lengviau.

Aš atsakau: lietuviškai rašyti jums sunku, bet nėra neįmanoma. Jei nemokate gerai lietuviškai — išmokite. Žinau, nelengva. Tačiau dejuojant ir nebandant, lituanistais netapsite. Mėginkite, dirbkite, Daug dar ko nemokate, daug dar ką reikės išmokti, kad galėtumėte lygiomis grumtis su gyvenimu. Tad kodėl neišmokti lietuviškai? Ir nesakykite man, kad kalbiniai sunkumai yra nenugalima kliūtis. Žiūrėkite, skaitėte naują jaunųjų poezijos rinkinį "Tiltai ir tuneliai"? Beveik visi to rinkinio poetai yra gimę jau ne Lietuvoj. Ir jiems lietuvių kalba nebuvo savaime žinomas dalykas. Bet jie bandė, ir jų poezija rodo, kad gali daug ko pasiekti, jei tik nori, stengiesi ir dirbi.

Daugiau klausimų? Nėra? Tvarkoj. Tuomet galiu pasakyti kodėl verta lietuviškai rašyti. Šnekėsiu čia jau visai neideologiškai, tik praktiškai.

Jaunam rašytojui lietuvių literatūroje lengviau iškilti negu amerikietiškoje. Mūsų nedidelis būrys, ir todėl jūsų talentas bus daug greičiau pastebėtas. Ypač jaunas talentas. Mūsų visuomenė jaunimui atvira. Ji išskėstomis rankomis laukia jūsų ateinant su savo kūrybine duokle. Lietuviuose jūsų kūriniai daug greičiau bus atspausdinti. Žinoma, negalvokite, kad mūsų žurnalai ir leidyklos spausdins viską ką jūs parašysite, nesvarbu kaip blogai. Ne, tinkamo kūrybinio lygio reikalaus ir iš jūsų. Reikės pasitempti ir lietuviškai rašant. Bet čia jus priims nuoširdžiai ir stengsis jums padėti. Nes talentų pas mus nedaug. Gi amerikietiškoje visuomenėje jums tektų grumtis, varžytis su tūkstančiais pradedančių literatų. Žodžiu, tapti pripažintu lietuviu rašytoju jums bus lengviau, negu tapti žinomu amerikiečiuose. O kai įsikursite lietuviuose, niekas nedraus jums ieškoti kelių ir į "Plačiuosius vandenis" — galėsite versti savo raštus anglų kalbon ir prisistatyti save kaip "a well-known Lithuanian-American

poet", ar panašiai. Tada gal net bus lengviau, negu iš karto pradedant grumtis amerikietiškos literatūros "žiurkių lenktynėse".

Šios praktiškos mintys ne jums, jei esate tikri, kad jūs tai jau beveik Nobelio premijos verti genijai. Ir čia pasakysiu tai, ką žadėjau: tokiu atveju reikėtų kurti ne lietuviškai, o angliškai.

Jei esi tikras, užsiangažavęs ateitininkas, angliškai (o ne lietuviškai) gali rašyti, jei išpildai šias sąlygas: a) tiki, kad tapsi pasaulinio mąsto rašytoju, ir ne už šimtmečio, bet greitai; b) jauti, kad tavo literatūrinis talentas toks platus ir gilus, jog lietuviškoje literatūroje tu tikrai savęs negalėtum išsakyti; c) tavo kūrybinės idėjos yra tiek pažengusios ir tiek naujos, kad dabartinė lietuvių literatūra dar nėra pasiruošusi jų priimti. Paegzaminuok save: jei nuoširdžiai gali sau pasakyti, jog pilnutiniu žmogumi negalėsi tapti, jei būsi priverstas rašyti lietuviškai, tuomet duok sau 4F klasifikaciją ir rašyk angliškai. Tokios aukos — sunaikinti savyje kūrybos žiežirbą — mes nenorime, kad ir kažin koki patriotai bebūtume. Bet palauk — žiūrėk, kad būtum tikrai nuoširdus, tuos klausimus sau atsakydamas ir kad nenaudotum jų vien savo lietuviškam tinginiui pateisinti.

Taigi, iki pasimatymo, genijau. O mes likusieji, paprasto talento literatai, griebiame rašomas mašinėles, ir poškiname eilėraščius, noveles, romanus — l i e t u v i š k a i.

P. S. Studentams, kurie dalyvavo pavasario kursuose Dainavoje, arba kurie skaito "Gaudeamus": vyrai, merginos, neliekite prakaito, besirūpindami kokia turi būti ateitininkiška kūryba ir kaip kurti ateitininkiškai. Kai bus jos, tos jūsų kūrybos, tada galėsime pasvarstyti ar ji pagal penkis principus, ar ne. O kol kas rašykite ir sielokitės, kad jūsų raštas būtų literatūriškai vertingas. Jei gyvensite tais principais ir rašysite gerai, nebijokite — iš SAS ir iš stovyklos jūsų neišvarys.

1.

O Motina!
tavo žodžiai dabar didėja.
———————— Rankos liečia
neaprėpiamus vaizdus.

2.

Ką mes galime Tau pasakyti?
Mūsų kalba dar savo vaikystėje.
(Vargšai neužaugos žodžiai.)

Kasdien ——
jie sugrįžta, subyra į mus ——
kaip sniegas,
kaip lietaus lašai.

— Danguolė Sadūnaite

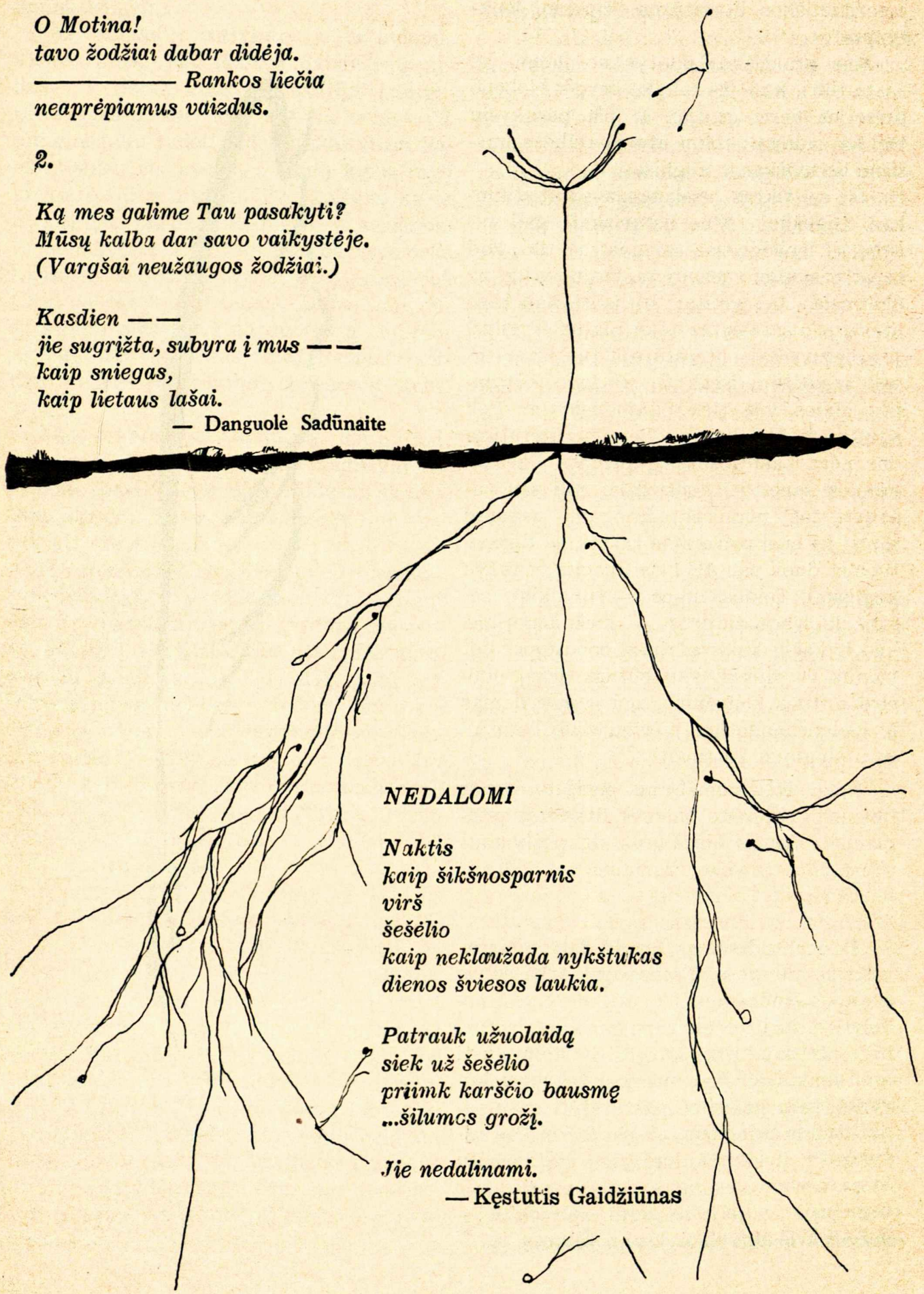

NEDALOMI

Naktis
kaip šikšnosparnis
virš
šešėlio
kaip neklaužada nykštukas
dienos šviesos laukia.

Patrauk užuolaidą
siek už šešėlio
priimk karščio bausmę
...šilumos grožį.

Jie nedalinami.

— Kęstutis Gaidžiūnas

Jaunystė Lydi Mus!

Prisiminimai

Sėdžiu namie apsupta gilaus ilgesio. Bandau nekreipti dėmesio į šį ilgesį — bandau galvoti apie kitus dalykus, bet nieko nepadeda. Ir vėl mano mintys keliauja atgal... ir vėl pergyvenu tas neapsakomai gražias ir linksmas stovyklos dienas Dainavoj...

Mes esame viena šeima. Atsikeliam iš ryto ir kartu einame į šv. Mišias. Susiėmę rankomis kartu sukalbam "Tėve mūsų"... jausdami vienas kito artumą ir meilę... tikra šeima. Kunigas Antanas mus palaimina ir išeinam gyventi kartu naują dieną, pilni meilės ir padėkos Dievui, kad sutvėrė tokį gražų pasaulį... ir ypatingai tokią gražią vietą Dainavą.

Cituoju žodžius vienos iš mūsų mėgiamiausių stovyklos dainų kuri sako "... dainuojam, sportuojam ir džiaugiasi širdis...". Tai tikrai tiesa — geriau negalėčiau pati pasakyti. Kartu susirinkę dainuojam mūsų gražias įspūdingas lietuvių liaudies dainas kurios niekada nepasensta. Kaikada paišdykaujam, bet tai yra reikalingas dalykas — padeda stovyklos nuotaikai. Žinoma reikia ir lengvesnių dainų padainuoti. Jaunimas iš Kanados vis pageidauja "Du gaideliai" ...ir tą dainą gražiai net išvaidina!

Vakarais būna skirtingos programos. Susikaupimo vakaras, mišios lauke, talento vakaras — visi labai įspūdingi. Tada ir buvo savos kūrybos vakaras. Jaunimas pasisakė skirtingas nuomones apie meilę... perskaitė pačių parašytas pasakas ir eilėraščius. Grupė mergaičių, kurios mokėsi gimnastiką, pašoko moderniškus šokius... Buvo kartu ir rimtas ir linksmas vakaras.

Negaliu užmiršti vienos nakties programos, kuri, esu tikra, visiem labai patiko —tai buvo laužas. Buvo sunkus darbas jį sudėti ir užkurti — bet aš manau, kad visi sutiks, jog buvo tikrai verta. Rami naktis... dangus pražiūrėjo tūkstančiais žvaigždžių... laužo liepsnos tarsi siekė pakilti žvaigždžių keliais... jaunimas susėdęs aplink žėrinčią laužo ugnelę... Per mišką ir ežerą nuaidi jų daina "...Tave aš pamačiau, tave aš pamylėjau..."

Visa tai — jau praeitis. Dabar sėdžiu namie ir viską prisimenu. Taip liūdna, kad turėjo užsibaigti ir visi išsiskirti. Bet ištikrųjų juk nesibaigė — laiškais susirašom žinodami, kad bus dar stovyklų.

Širdyje tarsi šviesiau pasidaro pagalvojus, kad už mėnesių virtinės vėl būsime visi kartu... vėl skambės lietuviška daina... Spyglio krantais ir vėl nuaidės lietuviškos jaunatvės skardus juokas...

Rusnė Vaitkutė

AUKSINĖ PLUNKSNA atsakymai:

1. Bradūnas, 2. Maironis, 3. Krėvė, 4. Gliauda, Brazdžionis.

Gimnazijos suolas

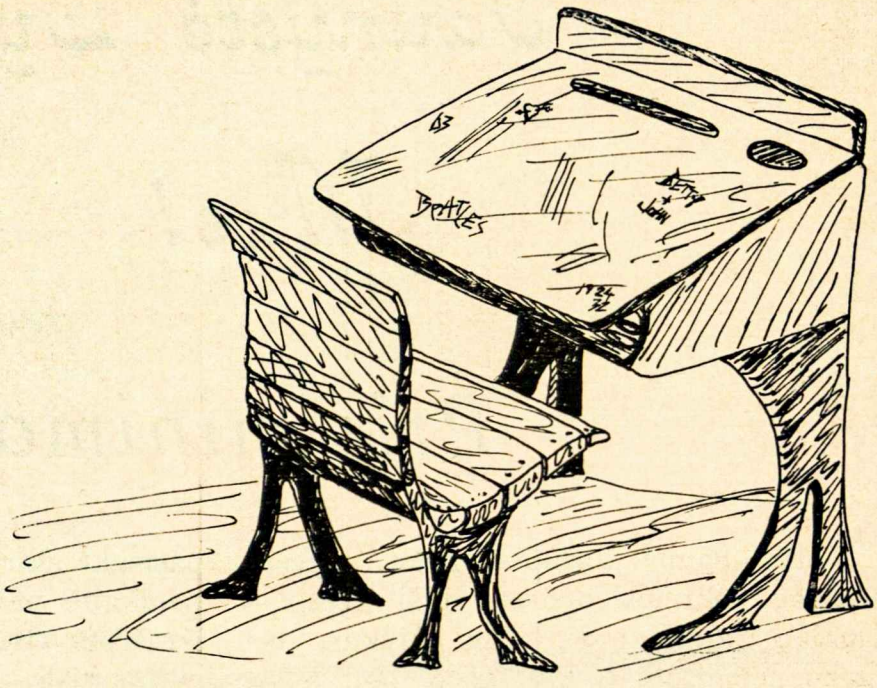

Rasa Kubiliūtė, Adelaide, Australija

Tylu gimnazijos klasėje. Klasė didelė — seniau ji buvo vienuolyno ligoninės palata. Seni suolai išsklaidyti po klasę. Daugiau klasių čia nėra. Pastatas apsuptas žydinčiomis geltonomis gėlytėmis, senais medžiais ir žalia pievute. Gamta gaivinanti. Oras toks tyras, lengvas... Visur žaliuoja, mėlynuoja. Dangus atrodo toks lygus, švelnus, lyg mėlynai dažytas stiklas. Nė vieno debesėlio nematyti. Paukščiukai čiulba — linksmos jų dainos. Smagu lankyti gimnaziją — šią gimnazijos klasę — šiame gamtos kampelyje.

Pertrauka. Girdėti linksmas mergaičių juokas — klyksmas. Mergaičių beveik penkiasdešimt; aukštos ir mažos, stambios ir lieknos, bet aiškai matyti, kad visos draugės. Čia kelios susėdusios šnekučiuojasi; štai kitos pievoje sugulusios skaito, piešia, kitos linksmai sportuoja.

Viena, sėdėjusi tarp kitų mergaičių, pakyla. Aukšta ji su gražiomis ilgomis kasomis. Ji kažkuo skiriasi nuo kitų. Mergaitės ją mėgsta ir dažnai prašo, kad ji joms papasakotų apie Lietuvą, nes ji, būdama lietuvaitė, žino daug apie savo protėvių žemę. Pakilus jį grįžta į klasę pasiimti lietuviškos knygos. Mergaitės palieka ją ramybėje skaityti, arba rašyti lietuviškai per pertraukas. Kartais jos pabando skaityti iš Birutės knygutės. Birutei smagu, kad mergaitės taip domisi. Mergaitės dažnai viena kitai sako: "Birutė moka dviems kalboms kalbėti ir rašyti. Ot laiminga!"

Įėjusi į klasę Birutė apsidairė. Klasė tuščia. Pamažu, neskubėdama ji nuėjo prie lango. Suolas, kaip viskas klasėje, labai senas, bet jis išsiskiria iš kitų savo griozdiškumu. Šį kartą kažkodėl knygos ji nepasiėmė, bet atsistojusi prie suolo ilgai į jį žiūrėjo. Pamažu ranka švelniai perbraukė per stalą. Ji pagalvojo kaip įdomu būtų sužinoti kas tame suole sėdėjo. Ant viršaus išbraižyta įvairūs vardai. Tarp jų ir Beatles "šviečia", bet aišku, kad jie čia nesėdėjo. Jos mintys klajojo po erdves. Birutė buvo lyg išskridus iš šio pasau-

lio: — nieko kito nematė ir negirdėjo. Tik staiga skambutis. Birutė išgąsdinta pašoko iš vietos Jai pasirodo, kad klasėje išbuvo tik kelias minutes, ne pusvalandį. Draugės galvojo, kad ji klasėje skaitė, bet Birutė mąstė apie tą didelį suolą.

Susidomėjusi tuo suolu, Birutė klausinėjo pažįstamų mergaičių, kurios lankė tą gimnaziją, ar jos nesėdėjo tame suole. Birutė sužinojo, kad tame suole sėdėdavo Katarina. "Ta padauža?!" pagalvojo Birutė. Tuoj paaiškėjo kas parašė "Beatles". Katarina juos tiesiog garbindavo.

Birutė pradėjo stebėti visus ženklus išbrėžtus suole. Vieną dieną Seselė pastebėjusi paklausė jos:

— Na, Birute, kas tenai tave dominna?

—Sesele, norėjau sužinoti, kas sėdėjo tame suole. Man įdomu kas jie buvo, kas jie šiandien yra. Tas suolas su visais ženklais panašus į istorijos knygą, kurioje užrašyta praeitis. Jame žmonės paliko savo antspaudus įrėždami savo vardus. Kol šitas suolas bus, liks ir jų antspaudai.

Seselė trumpai pagalvojus jai atsakė:

— Žinai, Birute, aš niekad nepagalvojau, kad tie ženklai istoriniai.

Birutė sudomino Seselę. Po to vieną dieną Seselė, bekalbėdama su savo viršininke, užsiminė jai apie Birutę. Viršininkė, pasirodo, irgi sėdėjo tame suole. Ji buvo jauna ir visados su šypsena. Jai užėjo noras užmegzti ryšius su Birute. Vieną dieną, Birutei sėdint savo suole, įėjo į klasę vienuolyno viršininkė. Ji priėjo prie Birutės ir ją užkalbino.

— Labas mažyte, kaip tu vadinies?

Birutė iš rūbų suprato, kad čia vienuolyno viršininkė. Atsistojo ir atsakė:

— Labą dieną, sesele; aš Birutė.

— Kokios tu tautybės, Birute?

— Aš lietuvaitė, Sesele.

— Ar tu tenai gimei?

— Ne, Sesele. Mano tėveliai tenai gimė ir gyveno iki karo. Per karą, rusams užėjus, tėveliai pasitraukė iš Lietuvos. Karui pasibaigus atvyko į Kanadą.

Birutė papasakojo Seselei dar apie Lietuvą. Po to Seselė Birutei tarė:

— Dažnai Tave čia matau kampelyje besėdinčią. Ką randi čia? Kas tave čionais traukia?

— Man būtų labai įdomu sužinoti, kas sėdėjo šiame suole, kur dabar sėdžiu. Tokio suolo kaip šis dar nesu mačiusi.

Vienuolyno Viršininkė papasakojo Birutei, kad ir ji tame suole sėdėjo.

Po šio karto dažnai susitikdavo Birutė su viršininke. Dažnai pasikalbėdavo ir pamažu susidraugavo. Birutė niekada nesužinojo visų vardų tų, kurie tame suole sėdėjo. Jos draugystė su Sesele jai pravėrė duris į kitą pasaulį. Ji panoro padėti žmonėms: pradėjo ieškoti būdų šį darbą atlikti. Jos draugystė su vienuolyno viršininke jai padėjo pasukti Dievo skirtu keliu. Baigusi gimnaziją jinai apsisprendė pašvęsti savo gyvenimą Dievui. Taip ji, linksmutė ir švelni mergaitė, įstojo į vienuolyną.

Dažnai dabar Birutė, jau baltus vienuolės rūbus dėvinti, pagalvoja apie tą suolą, kuris ją suvedė su vienuolyno viršininke, ir atidarė duris į vienuolyną.

Tas gimnazijos suolas — tikrai jai brangus prisiminimas.

AKMUO

Akmuo, stiprus, tvirtas akmuo:
Kalnas, cementas, smėlis.
Pastoviai kariauja su elementais.
Akmens priešai — lietus, saulė vėjas.

Akmuo, gražus, blizgantis akmuo:
Auksas, gintaras, mėnulis.
Akmuo puošia
Žmogaus kultūrą, tautą.

Akmuo, baisus, mirtinas akmuo:
Žemės drebėjimas, žemės slidimas.
Akmuo atneša
Mirtį, kančią, skausmą.

Akmuo, svarbus, reikalingas akmuo:
Chemikalai, degtukas, geležis.
Akmuo įžiebia ugnį,
Gamina valgį — sotina žmogų.

Akmuo, šiltas, patogus akmuo:
Namas, židinys, pilis.
Akmuo apsaugo gyvybę
Nuo lauko ir tamsios erdvės.

Akmuo, mažas, smulkus akmenukas:
Stiprus ir silpnas:
Įmestas į vandenį
Tuoj skęsta.

Linas Vaitkus

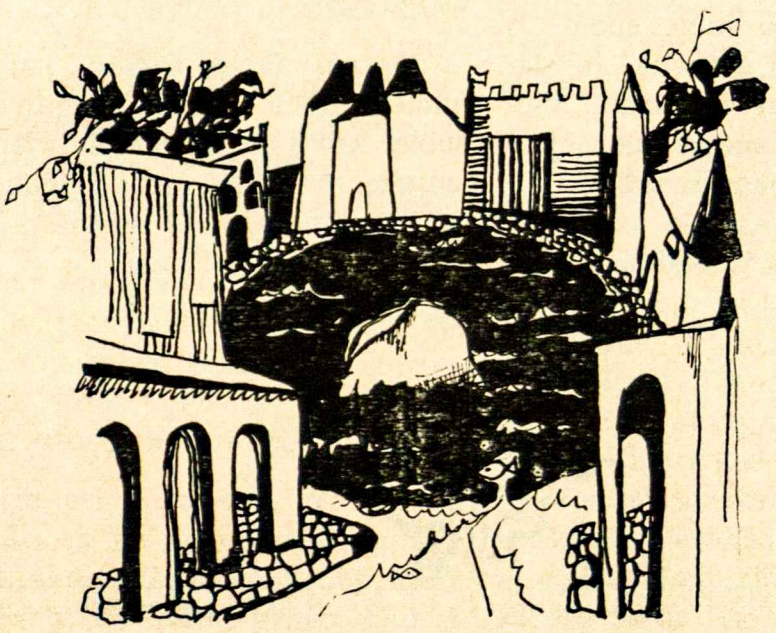

ATSITIKIMAS

Buvo saulės spinduliai,
Žaidė — kaip maži vaikai.
Bandžiau vieną pasigauti,
Bet tada reikėtų pasitraukti —
Nuo tavęs.

Buvo vieniša lakštingala
Jai, tavęs nebūdavo gana.
Jūs paplaukdavot per jūrą,
O aš jums buvau kaip mūras.
Atėmė tave jie nuo manęs.

Priverkiau didžiulį ežerą.
Skausmo buvo jau nemaža.
Aš meldžiaus į Dievą Tėvą,
O tau paskiau
— Sudiev.

Karts nuo kart, prašoksti pro mintis
Ir man įgelti į galvą kaip vinis.
Reiks išgert saldaus ir tyro vyno;
Iš tavęs dar vieną kart bus vyras
— O kas iš manęs?

Aida Smalinskaitė

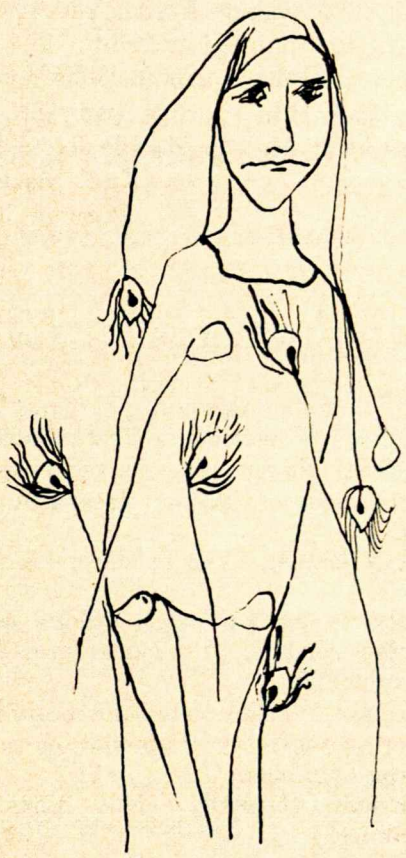

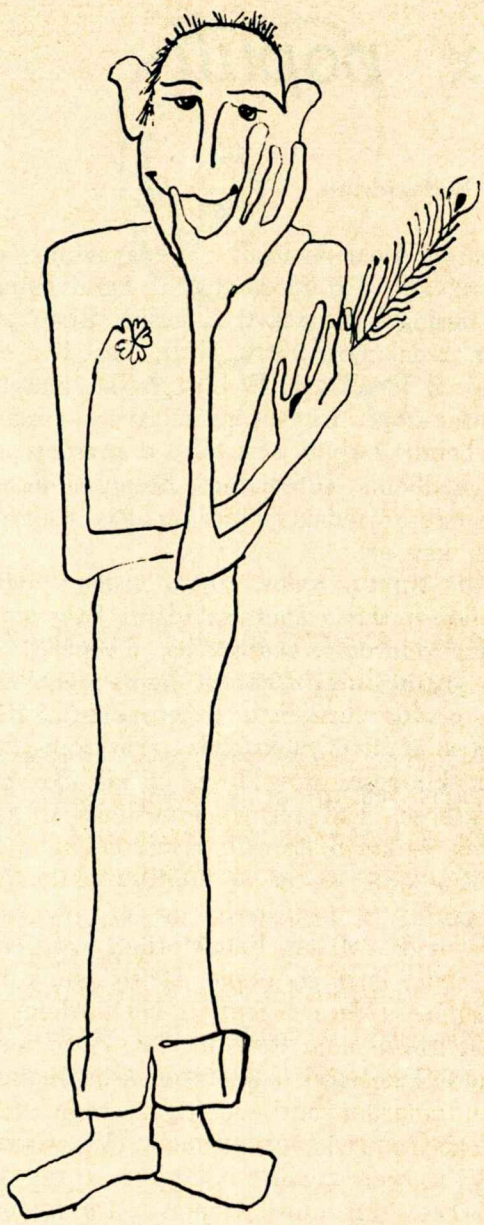

AKLA MANO MEILĖ SAULEI

Man, kaip žodis nesakytas.
Ji nušvito man, kaip rytas
Ją poetai premijom aprašė,
Menininkai šiltą ją nupaišė.

Ir aš būčiau taip pabandęs,
Jei nebūčiau išsigandęs;
Kai mačiau ją nusileidus,
Vietoj jos šviesiausio veido
Liko tik naktis!

Aš aklai ją pamilau,
Ir todėl jau nebespėjau
Aprašyt jos Tau.

Vytautas Beleška

Vox populi

Mielas Redaktoriau,

Teisingi Jūsų žodžiai: "Redagavimo darbas nėra lengvas". Tai žinodamas ir bandydamas suprasti, tiesiog bijau rašyti šį laišką. Bijau pažeisti Jūsų ir redakcijos narių širdį, nes Jūs dirbate daug — iš idealizmo. Iš Jūsų laiško matyti, kur slypi sunkumai: trūksta medžiagos — naujos ir gyvos; bendradarbiai nesisiūlo, o prašomi — nerangiai atsiliepia; suredaguoti numeriai nesusilaukia atgarsių ir redakcija nežino, kas skaitytojams patinka, kas ne.

Ateitis turėtų, rodos, rūpėti visiems ateitininkams, nes ji skirta šiam sąjūdžiui kaip geriausių pastangų veidrodis, skatintojas, įkvėpėjas. Ateitininkai yra raštingi žmonės. Jiems netrūksta rašytojų, poetų, žurnalistų ir humoristų. Raštingi net patys jaunieji moksleiviai. Tai rodo jų laikraštėliai kuopose, stovyklose, jų kūrybos vakarai sąskrydžiuose. Tad pirmas klausimas ir gal pagrindinis — kodėl jie rašo visur, bet ne į Ateitį? Kieno čia kaltė — pačių ateitininkų ar Ateities redaktorių?

Man regis, Mielas Redaktoriau, pats paveldėjai šią bėdą, kuri yra sena. Ateitis jau kuris laikas pasidarė uždara visiems ir bet kuriems rašantiems ateitininkams. Rašė tik tie, kurie buvo redaktoriaus kviečiami, paprašomi, arba sudarė artimą bendradarbių būrį. Ateitis prarado ateitininkiškąjį atvirumą ir visuotinumą. Vienu metu ji pasinešė į intelektualinį ieškojimą, kuris buvo įdomus, bet ir grupinis, ribotas. Kitu metu ji ribojosi tik jaunimo (dar brėstančio) kūrybiniais — žurnalistiniais bandymais, mažai teskirdama dėmesio psichologinėms jaunimo problemoms ir ideologiniam brendimui. Kas naujas redaktorius ir jo kolektyvas, tas naujas Ateities veidas. Ateitis pametė ar nesurado savo kelio, kuris būtų aiškus rašančiam, norinčiam bendradarbiauti. Nerašome spontaniškai ir savanoriškai, nes nenorime atsidurti krepšyje, kuris priklauso uždarai redakcijai.

Tai, ką čia rašau, Jums gerai žinoma. Jūs patys rašėte balandžio numeryje (psl. 101): "Visiems yra aišku, kad Ateities puslapius negali užpildyti redakcija. Taip pat nenorime, kad mūsų žurnalo bendradarbiai būtų visi iš Chicagos". Dėl to Jūs paskelbėte "pasaulinę" redakcijos kolegiją. Bet aš bijau, jog ji nepajudins nė piršto, kad gautų jums naujų bendradarbių iš jaunimo. Jūsų "redakcinė kolegija", man regis, labiau tiktų vadinti Ateities atstovais atskiruose kraštuose bei miestuose, kurie pažadintų šiam žurnalui didesnį ateitininkų interesą.

Ko labiausiai galima pasigesti Ateityje, tai ateitininkiškos dvasios — to specifiško raugo, užsidegimo, interesų pločio, drąsios minties ir taiklios kritikos; taip pat ateitininkų veiklos vaizdo. Korespondencijų maža, žinių tiesiog trūksta. Ateitininkai nemažiau veikia, kaip skautai, o šie prirašo visus "Skautų Aido" numerius ir visus laikraščius, kur jų skyriai yra. Vaizdo nėra nė apie stovyklas ir kursus, išskyrus apie studijų dienas Patersone, N. J. Šis įvykis ne tik gerai pristatytas, bet ir taikliai įvertintas. Vienas dvasios vadas iš to padarė išvadą, kad Ateitis daro pažangą ir kad jaunieji ateitininkai nėra tik "bovijamas" jaunimas. Labiausiai įsidėmėtini tų kritikų žodžiai: "Mes norime padirbėti, palavinti protą, įsitikinti. Mes norime ideologijos!"

Kun. Stasys Yla
Putnam, Conn.

AUKSINĖ PLUNKSNA

Ar jūs apsiskaitę lietuvių literatūroje? Atspėkite rašytojus, kurių darbai menami šiose mįslėse. Atsakymai 245 puslapyje.

1. Sonatos ir fūgos prabočių kapuose.
   — R — D — N — —
2. Jis verkė pamatęs Trakus.
   — — I — O — I —
3. Jo plunksna įamžino Dainavos šalies karžygius.
   K — Ė — Ė
4. Sugriuvo namai pastatyti ant smėlio.
   — L I — — D —
5. Pabalęs kaip vyšnios viršūnė keliavo žmogus.
   — — — Z — Ž — — N — —

ŽODŽIAI PAŽODŽIUI atsakymai

1. e. Prilijus tenka **čempoti** negrįstais keliais.
2. a. Tai buvo jo neprietelių **čaižį** pajuoka.
3. j. Pavasarį išskrido į padanges **čiviriukas.**
4. b. Tame medyje visuomet **čečena** būrys žvirblių.
5. h. Atsuk **čiaupą,** kad pribėgtų kibiran vandens.
6. c. Naktimis girdžiu peles grūdus **čečiuojant.**
7. f. **Čerška** dėžutės, priraišiotos prie vestuvinio automobilio.
8. d. Dainavoje smagu **čempinti** moliniu paupiu.
9. g. Ar tie žmonės yra **čiabuviai,** ar taip pat turistai kaip mes?
10. i. Išsitraukęs **čirpynę,** dėdė Jonas pagriežė polkutę.

Onytė Landrytė

TRIRATIŠKAS PASIKALBĖJIMAS

Neseniai viename dideliame mieste lietuviško TRIRAČIŲ žurnalo redakcija norėjo šį bei tą sužinoti apie mūsų didžiąją garsenybę, tiesiog genijų, dailininką Bižuntą Kikšį. Ji paprašė, jog tą pasikalbėjimą atliktų Onytė Landrytė. Štai kaip tas pasikalbėjimas vyko:

Landrytė: Amerikoje niekam tikę lietuviai matė keletą Kikšio darbų, kurie primena Raudonosios Vėliavos kolūkio realizmą. Ar tai reiškia, kad Kikšys žiūri daugiau į aną pusę, kad jam tremtis nerūpi?

Kikšys: Klausimas kolchoziškai taiklus. Faktiškai Kikšys nežiūri nei į tą, nei į šitą pusę, nes jis yra aklas ir maliavoja kas jam ir kolūkio karvių melžėjoms patinka.

Landrytė: Ar reikia suprasti, kad Kikšys žiūri daugiau į rėmus, negu į kūrinį?

Kikšys: Jokiu būdu. Dailininkai, kuriems rūpi tik rėmai, daugiausiai užima aukštas vietas Kauno ir Vilniaus institutuose. Man rūpi technika, ne rėmai.

Landrytė: Kokią įtaką Kikšiui turi aplinka, kur jis gyvena?

Kikšys: Aplinka, kurioje Kikšys gyvena, greičiausiai būtų Paryžius. Nėra abejonės, Paryžius yra Prancūzijoje (tai įsitikinau dar pirmame skyriuje būdamas), o Paryžiui — labai daug prancūzų (čia Landrytė tik nusišypsojo). Paryžiuj gyvena todėl, kad negyvenu kitur, o tai jau palengvina tremtį.

Landrytė: Kikšys gyvena vienas. Ar tai reiškia, kad jis neturi draugų ar nepasitiki žmogumi?

Kikšys: Nėra abejonės, norint ką pasiekti, reikia gyventi izoliuotai (tik pažiūrėkite į zoologijos sodą kaip ten visi izoliuoti), nes bendradarbiavimas, arba turėjimas reikalų su visokiais kvailiais nieko gero neduoda.

Landrytė: Visuomeniniame gyvenime labai svarbu laikraščiai ir žurnalai. Jei Kikšys galėtų leisti laikraštį, koks jis būtų?

Kikšys: Be abejo jis turėtų būti panašus į TRIRAČIUS. Tačiau apie politiką, meną, mokslą, sportą, moteris ir bendrai kultūrinį gyvenimą turėtų rašyti tik nusimanantieji; pavyzdžiui — aš.

Landrytė: Labai svarbu bendradarbiavimas su kraštu. Ką jūs į tai?

Kikšys: Reikia bendradarbiauti. Kas bus, jei nepalaikysime ryšio? Mes turime žinoti kokios rojaus gėlės ir gvazdikai žydi kolūkio žemelėje. Kokius kiaulių šerėjos laimėjo Lenino pryzus. Kas ką nutapė, kas ką nutašė. Viską turime žinoti.

Jei mes bijosime jų, o jie mūs, tai vieni kitų bijosime. O jei jie bijos mūs, o mes jų, tai ir vėl vieni kitų bijosime. Ir taip suksis užburtas ratas. Nebijokime. Aš nė savo šešėlio nebijau. Visi tokie drąsūs turėtų būti kaip aš; ypatingai tie, kurie gyvena toli nuo krašto.

Landrytė: Girdėjau jūs labai sekate mūsų politinį gyvenimą. Kokia nuomonė apie mūsų veiksnius?

Kikšys: Taip. Taip. Seku. Antai, anądien — prieš šešetą mėnesių — gavau laišką iš draugo, kuris gyvena Aliaskoje, tai jis rašo, kad jam draugas iš Australijos rašė, jog jis gavo laišką iš Amerikos (neatsimenu iš kokios Amerikos — Pietų ar Šiaurės) tai ten mane informuoja, jog visi tie veiksniai nedaug ką daro. Atrodo, kad neturi patarėjų, neturi ryšio su kraštu. Taigi, jeigu nori daugiau žinoti apie tarptautinę padėtį tai turi kreiptis į mane. Aš žinau, ką turėtum daryti. Matot čia Paryžiuje yra daug prancūzų, o jie labai seka politinį gyvenimą. Aš jų paklausčiau ir viską žinočiau.

Landrytė: Ar nededate vilčių į jaunimą?

Kikšys: Dedu, labai dedu. Tik nedaug jo pažįstu. Va, kad taip apie jaunimą būtumėte prieš antrą karą paklausę, kai aš jaunas buvau, tada daugiau būčiau pasakęs, daugiau pamokinęs. Dabar turėsite išsiversti be manęs.

Landrytė: Koks jūsų linkėjimas užsienio jaunimui?

Kikšys; Tu, jaunime, nebijok. Jei ieškai naujo — keisk pasaulį. Jei jaunimas griauna esamą santvarką, tai tik — valio, griaukim!

Landrytė: Ar jūs prisidedate prie TRIRAČIŲ?

Kikšys: Žinoma. Kaip gali neremti TRIRAČIŲ? Juk tai šedevras, septintasis pasaulio stebūklas, žurnalizmo deimančiukas. Triračiai vanoja visus iš kairės ir dešinės. Žinoma, ne pro šalį būtų, kad jie ir patys sau kailį beržine šluota pirtyje išsivanotų. Gal tada jų kritika būtų kiek pozityvesnė. Bet tai tik beviltiškas troškimas.

Landrytė: Kurioje vietoje stovite politiniame gyvenime?

Kikšys: Aš — už tvoros. Man niekas nepatinka. Ypatingai lietuvių politinės grupės, nes aš jomis nesidomiu ir jų nepažįstu. O tai jau pliusas mano politiniuose įsitikinimuose, nes tik tas gali politinius veiksnius vanoti, kuris jų nežino. Man patinka TRIRAČIŲ politika; šauk ir kur nors pataikysi — mažiausiai savo tuščion galvon.

Landrytė: Ką jūs norite pasakyti apie savo kūrybinį talentą?

Kikšys: O dėl jo nesijaudinu, nes turiu net perdaug. Savo talentu ir garsu stoviu kažkur tarp Piccasso ir lietuviškojo Čiurlionio. Tik manęs tauta vis dar neįvertina. Kada nors dėlto gailėsis, bet bus jau per vėlu.

Landrytė: Atsisveikinant ką jūs norėtumėte išblaškytai tautai pasakyti?

Kikšys: Neužmirškite manęs. Remkite mane. Klauskite manęs patarimų visais klausimais, nes aš, gyvendamas Paryžiuje, kur yra tiek daug prancūzų, stoviu arti tautos. Aš esu tas stulpas, kuriam išvirtus, nebus ką jo vieton statyti. O išvirsti yra pavojų; ypatingai truktelėjus iš bonkutės. Tad pirmyn, tuščiagalvių tauta, nenusiminkite — kol aš gyvas, bus gyva ir tauta. Tegyvuoja mano genijalumas. Tegyvuoja mano visaregiškumas. Tegyvuoja aš — Kikšys!

ŽODŽIAI PAŽODŽIUI

Kiek platus jūsų vartojamų žodžių lobynas? Ar rašydami jaučiate, kad neužtenka kasdieninių žodžių? Išbandykite savo žodines išgales. Pritaikykite žodžius kairėje prie jų sinonimų dešinėje. Kirčiuojamosios raidės didžiosios, pagal "Dabartinės lietuvių kalbos žodyną". Ten pat rasite smulkesnius žodžių apibūdinimus. Atsakymai 250 puslapyje. Sėkmės!

1. ———	čempOti	a. aštrus, skaudus
2. ———	čaižUs	b. čiauškėti
3. ———	čivirIUkas	c kapoti, kramtyti
4. ———	čečEnti	d. basomis kuo minkštu eit
5. ———	čIAUpas	e. klampoti
6. ———	čečIUOti	f. tarškėti
7. ———	čerškĖti	g. vietinis
8. ———	čEMpinti	h. kranas
9. ———	čIAbuvis	i. prastas smuikas
10. ———	čirpYnė	j. vieversys

RYTŲ APYGARDOS ŽIEMOS KURSAI

Norėdama, kad kuo daugiau moksleivių galėtų lankyti žiemos kursus, ir sąlygoms leidus, MAS centro valdyba šiais metais ruošia dvejus žiemos kursus. Vienus Kalėdų atostogų metu Dainavoje nuo gruodžio 26 d. iki sausio 1 d., o antrus Rytuose.

Rytuose kursai ruošiami, kad negalintys dalyvauti Dainavoje taip pat turėtų progą pereiti anų metų kursą pristatytą Dainavoje. Kursus organizuoja ponia Eivienė iš Brockton, Mass. Kursai įvyks Nekalto prasidėjimo seserų sodyboje Putname, Conn., padėkos savaitgalį. Pradžia — pietūs 12 val. ketvirtadienį lapkričio 27 d. ir pabaiga sekmadienį, lapkričio 30 d. po pietų.

Registracijos tvarka ir informacija apie kursų programą bus neužilgo paskelbta spaudoj ir per specialius aplinkraščius moksleivių ateitininkų kuopoms.

Kursai skiriami vyresniesiems moksleiviams ateitininkams. To amžiaus jaunuoliai, kurie nėra ateitininkai, bet norėtų prisijungti prie Ateities sąjūdžio iš tų vietovių kur nėra moksleivių kuopų, kviečiami taip pat dalyvauti.

Kursų skaičius ribotas, todėl iš anksto darykite planus ir kai bus paskelbta registracija, nedelskite.

Garbė Kristui!

MAS centro valdyba

ALp(LKA)1786
1969, Nr.8

80.725.478